National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, O... K1A ON4

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 16 (2748) XXX aastakäik | Neljapäeval, 26. veebruaril 1981 — Thursday, February 26, 1981 | Üksiknumbri hind 50 senti

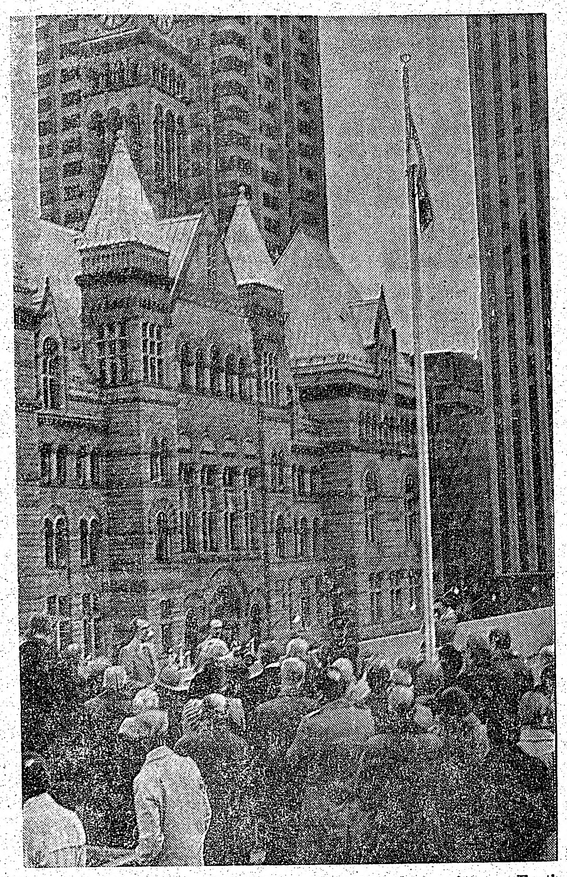

Eesti lipp Toronto raekoja lipumastis. Üle rahva paistmas Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo kõnelemas.

Foto: Vaba Eestlane

Eesti lipp lehvis Toronto raekoja lipuväljakul

Viiteist aastat on Eesti lipp lehvinud Toronto raekoja lipumastis Eesti Vabariigi aastapäevadel ja ilmastik on seda kahjustanud. Tänavu jätkati Toronto linnavalitsuse poolt võimaldatud kaunist traditsiooni uue lipuga, mis heisati möödunud laupäeval ja jäi lipumasti neljaks päevaks. Lipuheiskamise juures oli linnavalitsuse poolseks organiseerijaks linnavolinik Tony Ruprecht ja abilinnapea F. Beavis.

Laupäeval kella 1 ajaks kogunes raekotta ligi poolteistsada eestlast, kes olid tulnud sündmusele kaasa elama. Õigel ajal jõudsid kohale ka T.E.S. Lasteaia noored, olles lõpetanud veidi varem oma Eesti Vabariigi sünnipäeva paraadi ja aktuse; noorte juuresolek andis sündmusele kontinuiteedi sümboolsust.

Liputseremoonia sõnalise osa avas EKN esimees L. Leivat, tervitades koosolijaid ja avaldades tänu Toronto linnale sellise meeldiva vastutuleku eest.

Järgmisena võttis sõna Toronto abilinnapea Fred Beavis, kes oma sõnavõtus rõhutas, et Kanada annab suurima võimaluse inimestele kooselamiseks ja oma kultuuri teenimiseks, kuid siin ei salli ta rassilist diskrimineerimist. Ta hindas seda panust, mida eestlased on andnud Torontole.

Linnavolinik T. Ruprecht, kes kandideerib eeloleval Ontario provintsivalimistel, meenutas et need maad, mis kord olid vabad iseseisvad riigid Ida-Euroopas ja kellest Eesti tähistab oma 63. aastapäeva ja siis saadud vabadust, ei ole nüüd enam vabad. Praegu ei saa palju teha selle olukorra muutmiseks, aga meie siin peame enestele andma lubaduse, et me seisame nende eest seni kui need kolm Balti riiki võivad jälle vabad olla.

Me võime seda uskuda ja viia edasi selle mõtte pühenduslikkuse oma lastele, kes seda kannaksid edasi.

Meie usume ja tõotame, et need rahvad saaksid jälle vabadeks ja oleksid uhked oma traditsioonidele.

Lõpuks ta ütles, et sellele saab kaasa aidata valides partei, kel on demokraatlikud traditsioonid, kes hindab perekonnaelu ja kirikut, ega usu, et N. Liidul oleks õigus teiste rahvaste orjastamiseks. Kuid eestlaste südamed on seal maal, mida nad armastavad. Kuid tuleb näidata, et ollakse nendega ja võideldakse vabaduspüüdluste eest. Sellest soovist tuleb vanemail rääkida oma lastele, et need oleksid uhked eestlastena ja võiksid kord vabasse Eestisse minna.

Tema kõne järel tõusis Eesti hümni saatel vardasse Eesti lipp ja hakkas kõrgehituste vahelises tuules kergesti lehvima.

Lõpusõnas Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo tänas Toronto linnavalitsust, kes seda eestlastele nii armast sündmust on võimaldanud, eriti just linnavoliniku T. Ruprechti ja lubas, et eestlased jätkavad võitlust oma maa eest.

Pärast lipuheiskamise tseremooniat kutsus T. Ruprecht osavõtjaid oma büroosse kuumale kohvile.

Lõpumärgid 28-le täienduskooli lõpetajale

Koolinoorte Eesti Vabariigi aastapäeva aktus Eesti Majas

Eesti Vabariigi aastapäeval toimus möödunud teisipäeval Toronto Eesti Majas T.E.S. Täienduskooli aktus päevakohase sisuga, millele õpilaspere ja vanemad rohkearvuliselt kaasa elasid. Eriti pidulikuks tegi aktuse asjaolu, et tänavustele algkooli 28-le lõpetajale kinnitati rinda nende hõbedased rinnamärgid.

Noored tõid sisse kooli lipu ja ühiselt lauldi kooli lipulaulu. Siis juhatas Lydia Aruvald kooliõpilaste koori kahe laulu ja nende vahelise deklamatsiooniga „Me esivanemad".

Viimaseks lauluks oli ESTO-80-l populaarseks saanud „Eesti seisab nagu kalju", mille viimane lause lõpeb nõudlikult ja julgelt: „Eestlasele Eestimaa!"

Avasõnas koolikomitee esimees H. Lupp meenutas uhkustundega möödunud Eesti Vabariigi aktust Toronto ülikooli aulas, kus koolinoorte osa avaldas vanemaile suurt mõju. Ta arvas, et noored võisid ka ise olla uhked oma esinemisele, mis suurepäraselt õnnestus. Ta ütles, et lapsed võisid ise rahvale vaadates näha nende silmis liigutuspisaraid. H. Lupp avaldas tänu koolijuhatajaile, koorijuhile, Lydia Aruvallale, Leida Marleyle ja lastevanemaile, mida koosolijad tänuga kinnitasid.

Ta jätkas, et täna 63. aastat tagasi kuulutati välja Eesti Vabariik. Kuid Eesti ajalugu on palju pikem kui need aastad. Seal on elatud mitu tuhat aastat ja meil on seal õigus elada vaba rahvana. Meid on võõrad katsunud vallutada, aga keegi pole meid murdnud.

Ka praegu käib võitlus eesti keele eest, mida katsutakse asendada vene keelega.

Kuid keel on ühe rahvus sisu. Seda teab meie vaenlane ja teeb katseid meie keele lämmatamiseks.

Täna algab eesti keele- ja kooliaasta, mille ÜEK välja kuulutas eelolevaks aastaks. Ees on mitmeid üritusi ja algatusi, mis puudutavad kooli ja õppimist, kuid need teevad eeloleva aasta huvitavaks.

Kavalises osas Ingrid Silm deklameeris Marie Underi „Mälestus ja tõotus", Ruth Küng esitas klaveripala ja järgnes Silver Kase aktusekõne.

Ka S. Kask rõhutas eesti keele- ja kooliaasta algamist, mis peaks eesti koolide tööd tugevdama. Eesti kool on eesti skautluse alustugi.

Ta nimetas, et täna on Eesti Vabariigi 63. sünnipäev ja andis siis lühikese ülevaate järgnevaist aastaist Eesti ajaloos, mil iseseisvus võimaldas lühikese ajaga teha suuri edusamme igal alal, näidates et eestlane on suuteline elama vaba rahvana.

Puudutades pagulasajastut, märkis ta, et meie oleme pidevalt esitanud oma vabadusnõuet Eestile. Seda on alati väliskülalistele esitatud, kirjeldades ülekohut, mis meie rahvale tehakse. Kõneleja arvas, et ainult väike osa meist on Eestisse tagasi minejad, kuna ei taheta jätta siinset kõrgemat elustandardit. Kuigi meist on vähe tagasiminejaid, on meie kohus siiski seista, et üks miljon saaks kodumaal vabadena elada.

Ta vaatles skautide mitmesugust tegevust seoses Vabaduspäevaga, aga ta arvas, et seda tegevust võiks veelgi laiendada eestiainelistes kingituste tegemisega sel päeval, perekondlike pidude korraldamisega, ruumide rahvuslike motiividega dekoreerimisega.

Mõeldes ikestatud kodumaale, peame mõtlema oma keelele. Skautlikud noored on alati olnud tegevuses eesti keelega ja juba 24 aastat tagasi anti nende poolt välja voldik, kus nõuti eesti keele puhtust ning anti rida eeskirju mille abil eesti keel püsiks puhtana.

S. Kask luges meeldetuletuseks selle voldiku sisu, mis on eriti aktuaalsed algava eesti keele- ja kooliaasta puhul.

Lisa Lambur esitas klaveripala ja koolijuhataja H. Ründva oma lõpetajate tutvustamise sissejuhatuseks peatus ka üldisemate rahvuslike küsimuste juures. Ta ütles, et koosolijad on kinnitanud, et nad mooduståsid täna jälle ühise pere, kel on usk oma kodumaasse, kel on ühine eesti vaim. Meie vaenlane ei arvesta meie varanduse järele, vaid kardab eesti vaimu, neid noori, kes õpivad eesti keelt ja ajalugu ning seda, et palju ülekohut on meie rahvale tehtud, millest nad räägivad maailmale. Teie noored olete eesti rahvuskangelased, kes olete õppinud eesti keelt ja teadmisi kodumaast ja rahvast, et teaksite, kes olete ja kelle eest peate võitlema, et armastaksite oma maad ja rahvast.

Täna kinnitatakse kuuenda klassi lõpetajaile rinda hõbedased märgid, millega nad tõestavad, et nad räägiva oma elulõpuni eesti keelt.

Hõbedase rinnamärgi said Liisa Abe, Mikk Altosaar, Tarvo Eistrat, Mark Evard, Erik Holmberg, Kaia Kruus, Ruth Küng, Kristina Laansoo, Liisa Lambur, Juhan Lindau, Julia Lindau, Rein Lomax, Christohver Medri, Vivienne Medri, Alrek Meipoom, Andres Musta, Martin Mällo, Peter Mällo, Erik Pilvet, Paul Pint, Ingrid Silm, Tarmo Soots, Hillar Sõrra, Kristine Taylor, Erik Türk, Ülle Träss, Anne-Liisa Vahi ja Erik Valter.

Aktuse osa lõppes Eesti hümniga ja lipu välja viimisega.

Reagan teostab kärpimisi

Väljaminekuid riigi eelarves vähendatakse 40 miljardi dollari võrra

WASHINGTON — Ühendriikide president Ronald Reagan tegi möödunud nädalal Kongressi mõlemate kodade ühisel istungil peetud kõnes teatavaks oma uue majanduspoliitika, mis taotleb suuri kokkuhoidusid riigi väljaminekutes. President Reagan kavatseb järgmise aasta 730 miljardi dollari suurusest riigi eelarvest maha kärpida 40,8 miljardit dollarit, kusjuures suuremaid kärpimisi tehakse mitmesugustes riigi programmides ja sotsiaal hoolekande alal, kus viimasel ajal on kergekäeliselt välja jagatud suuri toetusi.

President kavatseb kolme järgmise aasta jooksul talumaksu alandamist 10 protsendi võrra. Väljaminekute osas suurendatakse kulutusi ainult riigikaitsele

kuna ekspertide arvates on Ühendriikide riigikaitse jäetud unarusesse ja N. Liit muutunud sõjaliselt Ühendriikidest tugevamaks.

Ronald Reagani ja tema nõuandjate kalkulatsioonide kohaselt võimaldab Washingtoni uus majanduspoliitika kärpida inflatsiooni 1984. aastaks poole võrra ja vähendada tööpuudust praeguselt 7,4 protsendilt 1986. aastaks 5,6 protsendile.

Paljud majanduslike probleemide eksperdid arvavad, et see poliitika ei anna loodetud tulemusi. Seda on proovinud põhiliselt samadel alustel Briti peaminister Margaret Thatcher,

kelle poliitika on pidurdanud teataval määral inflatsiooni kuid suurendanud samal aja tööpuudust.

Kanadas kardetakse, et Reagani uuel majanduspoliitikal on suur mõju ka Kanada majanduselule ja siinsele majanduse arengule.

Inglise troonipärija abiellub

LONDON — Inglismaal tehti ametlikult teatavaks, et Briti troonipärija prints Charles ja leedi Diana Spencer on kihlatud ning et kuniglikku paari pulmad toimuvad eeloleval suvel. Prints Charles on 32-aastane, kuna tema väljavalitu on 19-aastane. Leedi Diana on Earl of Spenceri noorim tütar ning on üles kasvanud Briti kuniglikus õhkkonnas. Ta isa oli kuningas George VI ja praeguse kuninganna Elizabethi kuningakoja ametnik.

Paavst külaskäigul Tokios

TOKIO — Paavst Johannes Paul viibis möödunud esmaspäeval külaskäigul Tokios kus ta kohtas ka Jaapani keiser Hirohitoga, kellega tal oli umbes 40 minutiline jutuajamine. Jaapani konservatiivsed ringkonnad on paavsti külaskäigu vastu, kuna nad kardavad, et see suurendab Jaapanis võõraid mõjusid.

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO, M5S 1W4
Sissekäik: Madison Avenue — Spadina jaam

Ingliskeelne loeng Eesti, Läti ja Leedu rahvastiku kriisist

„WILL THE INFLUX OF RUSSIAN CEASE? BALTIC POPULATION CHANGES 1950—1990".

Prof. Rein Taagepera
Kalifornia Ülikoolist

Esmasp., 23. märtsil kell 8 õ.

Kõik on kutsutud, eriti võõrkeelsed sõbrad!

TARTU INSTITUUT
AABS
METSAÜLIKOOL

CONVOCATION HALL — TORONTO ÜLIKOOLI AULA
pühap., 8. märtsil kell 4 p.l.

KALJO RAIDI HELITÖÖDE

VAIMULIK KONTSERT

60 a. sünnipäeva tähistamiseks

Osalevad: TEBK koorid MAAJA DUESBERG-ROOSI, CH. KIPPERI ja THOMAS KIRVESE juhatusel
Solistid — M. DUESBERG-ROOS, ASTA KAUPS, MARIKA KRABI, JAAN ja KALLE MEDRI
Kõne — dr. E. MÄND — A. KALMUS
Õhtu hõlmab K. RAIDI loomingut aastatest 1938—1981

TERETULEMAST KÕIGILE!

TORONTO EESTI ÕNGITSEJATE ja JAHIMEESTE SELTSI

„KALAMEESTE KEVADPIDU"

Eesti Majas laupäeval, 21. märtsil 1981. a. algusega kell 7 õhtul

B. RUHNO—V. RAAMATU orkester
Eeskavalises osas „POSITIIVSED MEHED"

Einelaud ★ Baar ★ Loterii

Pääse $6.00 | **Laudade ettetellimine telefon 425-9978**

KÕIGILE TERE TULEMAST!

JUHATUS

TERR „Kungla" esitab

Kodumets ja kauged rannad

laup., 7. märtsil kell 7 õ. Seneca College Minkler auditooriumis, 1750 Finch Ave. E. (Finch & Don Valley Parkway)

KAASTEGEVAD:

ÕED LINDAUD, JAANIKU ja RAHVAPILLIDE ANSAMBEL.

Piletihind $6.—, pensionärid ja õpilased $4.—. Saadaval: Pokos, 767 Mt. Pleasant Rd., Abistamiskomitees, Eesti Kodus ja rühmaliikmeilt või tel. 690-0714.

VÄLJA LÕIGATA!

Ilmumas ESTO-80 ALBUM

ESTO-80 PEAKOMITEE poolt toimetatav album III Ülemaailmsete Eesti Päevade kohta sisaldab kirjutisi ja rohkesti pilte, nii mustvalgeid kui ka värvifotosid.

Tellige omale ESTO-80 Peakomitee kokkuvõte sõnas ja pildis.

Ettetellimise hind koos saatekuludega $28.00. Pärast ilmumist maksab album koos saatekuludega $39.00.

Ettetellimise hind kehtib kuni 15. aprillini s.a.

Ettetellimised koos rahaga (tshekk, rahakaart) saata Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas nimele, aadressil: Mr. Tõnu Tõsine, 368 Beresford Avenue, TORONTO, Ont., M6S 3B5.

Nimi .....

Aadress .....

.....

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Vaade T.E.S. Lasteaia paraadile, kus noortepere Eesti lippe lehvitades tundis elevust nende vanemate kodumaa sünnipäeva puhul, ees lasteaia oma lipp. Foto: Vaba Eestlane

Okupandi hääl Tallinnas

Tallinnas äsja toimunud Eesti- maa Kommunistliku Partei XVIII konverentsil, mis oli väikeseks kohalikuks eelmänguks möödunud esmaspäeval Moskvas alanud N. Liidu Kommunistliku Partei konverentsile, esines pikema kõnega okupeeritud Eesti kommunistliku partei peasekretär venestanud Venemaa eestlane Karl Vaino. Tema mitu tundi vältanud sõnavõtt käsitas kõiki Eestis toimuvaid eluavaldusi kuna N. Liidu kommunistliku partei eeskujul on ka Eestis partei konverentsidel rakendatud moodus, mille kohaselt partei peasekretär kuni pisikeste detailideni kirjeldab kõiki probleeme, mis kõrvalvaatajale jätab väga pentsiku mulje. Kuid ilmselt on selline kontsentreerimine vajalik partei peasekretäri autoriteedi suurendamise ja tõhustamise ning tema pea ümber aupärja punumise vajadusest.

Peasekretär K. Vaino kõnet lugedes jääb mulje, et tema kõne koostajad on teinud väga palju tööd selle pika sõnavõtu ilustamiseks, partei tähtsuse tõstmiseks ja partei osa vaadeldavatesse probleemidesse sisse lükkamiseks. Selle ülepingutatud ja segase ideoloogiaga läbipõimitud jutu varjus kipuvad esile tõstetud küsimused ja nendele vastuse andmised sageli jääma ähmaseiks ja selgusetuiks. Kuid nähtavasti on siin tegemist kommunismile omase põhikoega — kuidas saaksid juhtide kõned olla teistsugused kui kommunism ise on segane, risti-rästi vastuoluline ja võlts poliitiline ideoloogia.

K. Vaino oma kõnes jagas võrdselt kiitust ja laitust. Iga uue küsimuse või punkti juurde asumisel kiitis ta esmajoones kui palju tööd on tehtud ja kui kaugele on jõutud ning sellele järgnes kohe laituse laviin noomituste ja etteheidetega, et töö tagajärjed oleksid olnud veelgi palju tõhusamad kui tegijad oleksid täitnud kõiki partei juhiseid ja korraldusi ning teinud oma ülesannete täitmisel suuremaid pingutusi. Kuigi peasekretäri kõnes on palju liigliha ja partei osa illustreerivat materjali, on siiski võimalik sellest sõnavõtust ühteteist välja lugeda ja vastavaid järeldusi teha.

Tundub, et Eestimaa Kommunistliku Partei üheks suuremaks probleemiks on põllumajandus, kuna K. Vaino pidi tunnistama, et lõppkokkuvõttes jäi tervikuna täitmata põllumajandussaaduste tootmise viie aasta plaan. Kavandatud 17—20 protsendi asemel suurenes kogutoodang aastas keskmiselt ainult 13 protsenti ning eriti suureks murelapseks olid tagasilöögid loomakasvatuses, mis N. Liidus on väga oluline põllumajandusharu, kuna maa kannatab pidevalt liha- ja piimasaaduste puuduse all. K. Vaino läheb oma hädas isegi nii kaugele, et ta soovitab pidevalt toetust osutuda elanikele loomade pidamisel ja paremini varustada isiklikke majapidamisi tarviliku inventariga. Praktiliselt tähendab see eraettevõtluse toetamist ja abistamist, mida marksistlike teooriate järele peetakse surmapatuks.

Inimeste tundide kaupa sabades seismine toidunatukest või mõnda tarbekaupa otsides ja oodates on vist isegi parteimeestele juba närvidele hakanud käima, kuna peasekretär pidas vajalikuks seda küsimust puudutada. Kuid käsitas seda küsimust valest vaatevinklist kuna tema sõnavõtu kohaselt ei teki sabad mitte kaupade puudumise või vähesuse tõttu vaid sageli kaubanduse süü läbi, asja halva organiseerimise tõttu. Peasekretär arvas, et siseasjade ja prokuratuuri organid peavad märgatavalt intensiivistama võitlust spekulatsiooni ja altkäemaksu vastu ning toonitas, et töötajate vajaduste rahuldamine toiduainetega ja muude üldnõutavate kaupadega on väga suure poliitilise tähtsusega ning nende probleemide lahendamine peab olema partei ja nõukogude organite raugematu kontrolli all. Selline väide on paradoksaalne, kuna puudused on just tingitud sellest, et inimestelt on võetud endaalgatus ja tegevusvabadus ning partei oma kontrolliga ja pisiasjadesse sekkumisega on hävitanud igasuguse initsiatiivi.

Kuid eriti huvitavad olid K. Vaino seisukohad kirjanduse ja kunsti käsitamisel. Ta tõi arvusid kui palju Eestis on raamatuid trükitud, kui palju seal filme on tehtud ning teatreid ja kontserte külastatud. Sealjuures pidas ta vajalikuks anda müksu ka pagulaseestlastele, küsides, „mida maksavad meie tegelikkuse taustal emigrantlike politikaanide ja nende käsilaste krokodillipisarad eesti kultuuri „sünge saatuse“ pärast?“ Kuid K. Vaino ei pannud vist isegi tähele kui ta oma kõnes põhjendas paguluses valatud „krokodillipisarate“ põhjust, mainides, et „ikka veel suuname nõrgalt kirjanikke, heliloojaid, kunstnikke, teatri- ja filmitöötajaid uute eredate teoste loomisele, mis kajastavad tööliskassi ja kolhoositalurahva töid ja mõtteid, taotlusi ja muresid ning propageerivad meie sotsialistlikku tegelikkust.“ Kirjandus ja kunstikriitika kohta tähendas K. Vaino, et see peab alati põhjalikult ja parteiliselt hindama loomingu tulemusi ja meie loomingulist haritlaskonda õigesti orienteerima.

Seal siis on see nõukogude kultuur! „Õigesti orienteerima“ tähendab K. Vaino ja tema partei vaatevinklist kommunistliku partei ja tema juhtide kiitmist ning marksismi ja kommunismi ülistamist. Pealesunnitud parteikultuur ongi see seitsmepeaga madu, mis üritab eesti kultuuri arengu pidurdamist ja taoteb selle hävitamist. Sellele ei ole tähelepanu juhitud mitte ainult väljaspool kodumaad elavate eestlaste hulgas, vaid ka kodumaal kus grupp haritlasi esitas alles hiljuti „Pravdale“, „Rahva Häälele“ ja „Sovetskaja Estonialt“ protestikirja eesti kultuuri ja keele allasurumise pärast.

K. Vaino kõne laseb oletada, et eesti rahval ei ole tulevikus kommunistlikult rezhiimilt loota midagi head, et kompromisse ega järeleandmisi vaid uusi majanduslikke kitsendusi, suuremaid pingutusi ja rahvusliku kultuuri allasurumist.

K. A.

Raskused Eesti iseseisvuse välljakuulutamisel

Konstantin Pätsi isiklikud mälestused ärevatast veebruaripäevadest 1918. aastal

II

Nüüd tahame ilma kinnipidamata edasi kihutada. See soov ei lähe aga täide. Umbes 20 versta siinpool Haapsalut peatab meid salk 1. Eesti polgu soldatid kinni, meie kihutame küll ka neist mööda, kuid näeme, et kõik püssid laskevalmis seavad. Peatume ja küsime, mis nad soovivad.

Saame kuulda, et Saksa väed juba Haapsalus, et nemad sealt olla ära põgenenud.

Näeme, et meie edasisõit soldatitel kahtlane näib olevat, ja lühikese omavahelise arupidamise järel otsustame tagasi sõita. Istume tusased, külmast kanged ja rahuldamata tagasikihutavas autos.

Jõuame Keila. Rong seisab jaama ees, näikse inimesi palju jaama ümber liikuvat, sõidame ka sinna. Vilms läheb vaksali vaatama, mis rong see on. Tuleb aga ruttu tagasi, vaksal kubiseb enamlaste „sõjaväest“, kes Tallinnast saadetud Eesti kontrrevolutsionääride vägedele vastu, nagu kõik mehed jaamas kõva häälega hoobelnud. Katsume et ruttu minema saame, enne kui meie sõiduriista nähakse.

Ilma vahejuhtumiseta jõuame linna. Mina lähen uuesti „põranda alla“, Vilms läheb tuttava juurde öökorterisse. Teine päev on Tallinna kõla täis, et Vilms olla sakslastel vastas käinud, neid siia kutsumas. Sõprade pealekäimisel tuleb ka Vilms minu varjupaika, sinna tuleb ka kolmas Päästekomitee liige dr. Konik.

Üheskoos teeme plaani Tartu sõita, et seal iseseisvust välja kuulutada.

A. Veiler, kes enesele soldatiriided selga tõmbanud, juuksed lühikeseks lõiganud ja päris Vene seltsimehelise kuju omandanud, võttis enese peale meie öösise Tartu sõidu ettevalmistused. Kõik pidi valmis olema, meie läksime jalgsi ees kuni „Russalka“ mälestussambani. Siin pidime vahti pidavate punakaartlaste kätte sattuma, kuid suutsime aegsasti Kadrindali sisse pöörata. Dr. Konik ja mina läksime tuletorni juurest üles mäele, et sealt Narva maanteele pääseda, Vilms läks külamevereliselt otse punakaartlaste vahelt tagasi Narva maanteele, et Veilerit autoga mitte enamlaste vahtide kätte lasta sõita. Veiler tuli aga ilma autota, sest õhtu eel oli kõigil autodel ära keelatud ilma lubata sõita ja vahid garaashide juurde pandud. Meie ootasime dr. Konikiga asjata autot mäel. Veiler läks meid otsima, käis kuni Tondi kõrtsini, kuid meie ei sattunud kokku. Mõne tunni pärast saime kõik minu „põranda all kokku.

Nii ei õnnestunud meil katsed väljaspool Tallinnat Eesti Vabariiki rahva esinduse nimel välja kuulutada. Et enamlaste ülevalpidamine ikka metsikumaks muutus, siis jäid Vilms ja Konik ka minu varjupaika.

Ei jätku ruumi, et pikemalt siin seda kirjeldada, kuidas meie viimase öö enne enamlaste väljakihutamist mööda saatsime, kuidas viimaks auto meile järele sõitis ja meie öö enne Saksa vägede sissejõudmist linnas korrakaitset organiseerides mööda saatsime.

Pühapäeval, 24. veebruaril võisime juba takistamata Eesti iseseisvuse manifesti avaldada ja Eesti Ajutise Valitsuse kokkuseade teada anda.

Siis tulid Saksa väed. Meie olime oma töö teind, meid sünniti minema . . .

Kerkib meelde Ajutise Valitsuse keelatud ja salajane koosolek Eesti diviisi staabis. Meeleolu kõigil rõhutud: okupatsiooni võimukandjad on juba suutnud näidata mis nemad rahvaste enesemääramise all mõistavad. Maal korjatakse juba allkirjasid Saksa riigi külge liitumise sihil. Ajalehed on kinni, käivad juba tumedad kuulujutud ringi varstistest tegelaste „kõrvaldamise võimalustest“. Kõik koosolijad leiavad, et tarvis oleks väljamaale pääseda. Eesti saatkonnale värskeid teateid viia ja hoogsamat aktsiooni Eesti iseseisvuse heaks käima panna. Väljapääsemine on võimatu raske — Soomes on kodusõda, Venemaal enamlaste terror,

kodus valvavad Saksa sõja-võimud ja nende Balti toetajad iga sammu järele.

Vilms on nõus katset tegema üle jää Soome pääseda ja sealt kahest väerinnast läbi minema.

Ta kutsub mind kaasa, arvan aga, et ka kodumaal, ehk küll kitsastes oludes, tuleb valvel olla ja kõik võimalused ära tarvitada. Järgmisel päeval algab ta sõitu Tallinnast mööda randa Kolga poole. Kõik on püsti tõusnud, viimane kätepigistus ja õnnesoov. Muidu nii rahuline Vilms on nähtavasti ärritatud, kui jumala jättes tugevasti kätt pigistab ja lausub: „Kui minuga midagi sünnib, siis ära pea mind halvas mälestuses.“

Need olid viimased sõnad.

Teda tabas saatus, nagu paljuidki paremaid kodumaa poegi, kes oma elu on jätnud Eesti iseseisvuse eest võideldes.

Mul ei ole ülesandeks Jüri Vilmsi kui noort ja paljutõotavat poliitikategelast siin iseloomustada, pean oma kohuseks siin ainult seda rõhutada, et tema kaotusega Eesti avalik elu ühe oma kõige parema jõu on kaotanud.

Igaüks, kes Eesti Vabariigi esimesel aastapäeval õiglaselt rõõmu tunneb, et korda on läinud Eesti riiklisele olemisele nurgakivi panna, see tunneb kurbtust, et kõige ägedam Eesti iseseisvuse eest võitleja seda mitte ei näe.

Mälestus Jüri Vilmsist ei kustu Eestis.

K. PÄTS“

1981 - Eesti Keele- ja Kooliaasta

Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu proklamatsioon

Võitlus Eesti rahva olemasolu eest nii kodumaal kui väljaspool kodumaad on kestnud aastaid. See on olnud relvadeta võitlus, mida peetud keele ja meelega.

Eesti rahvas kodumaal on kramplikult kinni hoidnud oma esivanemate keelest ja kultuurist, vaatamata sellele, et venestamise surve on olnud tohutu ja on aina kasvamas. Eesti rahva elu, keel ja kultuur on tõsises hävimise ohus.

Eestlane vabas maailmas ei ole unustanud oma esivanemate keelt ja kultuuri. See on meid kõiki ühendav tegur. Meie ESTO pidustused on selgeks näiteks meie keele säilitamise vajadusest ja tähtsusest. Mis keeles oleksime küll tervitanud üksteist möödunud suvel Rootsis?

See ei ole esimene kord Eesti rahva ajaloos kus meie keel on hädaohus. Kuid alati on leidunud tulihingelisi eestlasi kes on võimelised ja tahtelised olnud meie keele eest võitlema. Ka täna vajab Eesti keel taasi tulihingelisi võitlejaid ning nendeks peame saama meie ise, iga üksikisik, samuti kui meie organisatsioonid ja kogudused.

1981. aasta on Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu poolt kuulutatud Eesti Keele- ja Kooliaastaks alates 24. veebruarist ja lõppedes samal päeval 1982. aastal. Saagu sellest aastast meie rahvusliku osamaksu aasta, kus tasume oma võla sellega, et viime oma lapsed Eesti kooli, õpetame neile eesti keelt kodudes ja laseme kõlada kõikjal oma kaunil emakeelel.

Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu kutsub kõiki eestlasi, eesti seltse, kogudusi, ühinguid ning kirjandusringe üle maailma kaasa aitama ja läbi viima eelseisvat Eesti Keele- ja Kooliaastat.

ÜLEMAAILMNE EESTI KESKNÕUKOGU

Pommid „Vaba Euroopa" saatejaama hoones

MÜNCHEN — Münchenis tegutseva „Vaba Euroopa“ raadiosaadete ruumides toimus möödunud laupäeval terve rida plahvatusi, mis kahjustasid hoonet ja sisseseadeid, kuna seitse inimest, nendest neli saatekavade toimetajat, said vigastada. Pommiplahvatusel sai eriti kannatada tshehhikeelsete saadete ruum, mis asub hoone keldrikorrusel.

„Vaba Euroopa“ annab raudeesriide taha saateid kõigile raudeesriide taga olevatele Ida-Euroopa riikidele nende emakeeles. Saated toimuvad ka eestikeeles ja nende toimetajaks on Aleksander Terras.

Kommentaarid

Lääne-Euroopa riigid eesotsas Lääne-Saksamaaga on teatavasti suured detente poliitika toetajad ning nende suuremaks probleemiks Ronald Reagani Valgesse Majja tulekul on küsimus — kuidas säilitada detente poliitikat, mis tagab venelastega tiheda majanduslikku ja poliitilise koostöö?

Juba pealiskaudsel vaatlusel on selge, et Euroopa riikide suur „sõprus“ Venemaaga ei ole tingitud poliitilistest, ideoloogilistest ega kultuurilistest motiividest, vaid kõige lihtsamatest majanduslikest kalkulatsioonidest, mille tagapõhja moodustab Venemaa suur maapõuevarade rikkus, mida Euroopas leidub vaid väga piiratud määral, kuid mis on hädavajalikud moodsa tööstuse ja majanduse käigus hoidmiseks.

Eriti tähtsa teguri omavad N. Liidu suured energiavarud — õli ja gaasitagavarad, milledest osa saamine on hädavajalik tööstuslikult kõrgele arenenud Lääne-Euroopas. Rikkalikud õli ja gaasitagavarad annavad venelaste kätte väga tugevad trumpkaardid Lääne-Euroopa mõjutamiseks ja selle Kremli üldisesse poliitilisesse raamkavasse haakimiseks. Meil tarvitseb ainult vaadelda praegu N. Liidus planeerimisel oleva suure gaasijuhtmestiku ehitamist kaugelt Siberi põhjapiirkonnas asuvalt Jamali poolsaarelt risti läbi Venemaa Lääne-Euroopasse ja me saame päris kujuka ja mõjuva pildi sellest suurest praegu käimasolevast tihedalt poliitikaga seotud majanduslikust mängust.

Jamalis avastatud suured gaasivarud asuvad karmis kliimas, kus talve võim ulatub üheksale kuule ning temperatuur langeb kuni —60 kraadi Celsiuse järele. Sealt tahetakse suur gaasijuhtemestik tuua 3000 miili pikkuselt läbi Kesk-Venemaa Lääne-Euroopasse ja hakata Lääne-Saksamaale ja teistele Lääne-Euroopa riikidele andma looduslikku gaasi.

Juhtmestiku ehitamisel puudub venelastel raha ja tehnoloogia, kuid seda loodetakse saada sakslastelt ja teistelt Lääne-Euroopa elanikelt gaasi vastu. Lääne-Saksamaa koos teiste riikidega kavatsevad Moskvale selle suure operatsiooni teostamiseks laenata tohutu summa 10 kuni 15 miljardit dollarit ja saavad vastutasuks Moskva lubaduste kohaselt 40 miljardi kuupmeetrit gaasi aastas. Asjatundjad ütlevad, et see on ida ja lääne vaheline suurim majanduslik tehing ning selle teostamine rasketes klimaatilistes tingimustes on tohutu ettevõte, mis nõnab kõrget tehnoloogiat ja peaks valmimisel olema inseneriteaduse üheks suuremaks saavutuseks.

Kogu see operatsioon on aga üles ehitatud väga paljudele probleemidele, milledest paljud lõpevad suurte küsimusmärkidega. Tehingu kohaselt annavad läänеriigid venelastele odavaprotsendilist laenu ja saavad vastutasuks lubaduse, et neid varustatakse lahkel käel vene loodusliku gaasiga. Nii hakkaksid nii sakslased kui ka prantslased juhtmestiku valmistamisel 1986. aastal saama venelastelt gaasi sellises kvantumis, mis katab 30 protenti nende gaasi vajadusest. Knid ameeriklased on mures, et selliste tehingute sõlmimisel satuvad Lääne-Euroopa riigid üha suuremal määral Moskva kontrolli alla, mis võib kaasa tuua NATO lagunemise. On juba päris lihtne ette aimata, et gaasijuhtmestiku rajamisel antakse Kremli kätte suured survevahendid, kuna gaasikraanide kinnikeeramisega võivad nad tekitada kogu Euroopas tohutu kaose. Kuid samal ajal aitavad läänеriigid kaasa ka vene gaasiväljade väljaarendamisele ning lahendavad sellega Venemaad ähvardava energiakriisi.

Kõrge mäng juhtmestiku rajamiseks on praegu käimas. Antud eelduste juures näib tõenäolisena, et Lääne-Euroopa aktsenteerib venelaste tingimused ja jätab nendega kaasuvad mured tuleviku lahendada.

★

Kui palju on Eestis praegu kommunistliku partei liikmeid? Selle kohta andis äsja Tallinnas peetud Eestimaa Kommunistliku Partei konverentsil oma kõnes põgusa ülevaate partei peasekretär Venemaa eestlane K. Vaino, kes muudutas lühidalt ka partei arvulist koosseisu.

(Järg lk. 3)

ommentaarid

ääne-Euroopa riigid eesotsas
ne-Saksamaaga on teatavasti
red detente poliitika toetajad
nende suuremaks probleemiks
hald Reagani Valgesse Majja
kul on küsimus — kuidas säi-
da detente poliitikat, mis tagab
elastega tiheda majandusliku ja
itilise koostöö?
uba pealiskaudsel vaatlusel on
c, et Euroopa riikide suur
rus" Venemaaga ei ole tingi-
poliitilistest, ideoloogilistest ega
uurilistest motiividest, vaid
e lihtsamatest majanduslikest
ulatsioonidest, mille tagapõhja
odustab Venemaa suur maa-
evarade rikkus, mida Euroopas
ub vaid väga piiratud määral,
mis on hädavajalikud moodsa
tuse ja majanduse käigus hoid-
eks.
riti tähtsa teguri omavad N.
u suured energiavarud — õli
gaasitagavarad, milledest osa
nine on hädavajalik tööstusli-
kõrgele arenenud Lääne-Eu-
as. Rikkalikud õli ja gaasita-
rad annavad venelaste kätte
tugevad trumpkaardid Lääne-
opa mõjutamiseks ja selle
mli üldisesse poliitilisesse raam-
sse haakimiseks. Meil tarvitseb
it vaadelda praegu N. Liidus
eerimisel oleva suure gaasijuht-
iku ehitamist kaugelt Siberi
apiirkonnas asuvalt Jamali
saarelt risti läbi Venemaa Lää-
uroopasse ja me saame päris
ka ja mõjuva pildi sellest suu-
praegu käimasolevast tihedalt
tikaga seotud majanduslikust
gust.
malis avastatud suured gaasi-
d asuvad karmis kliimas, kus
võim ulatub üheksale kuule
temperatuur langeb kuni —60
di Celsiuse järele. Sealt tahe-
suur gaasijuhtemestik tuua
miili pikkuselt läbi Kesk-Ve-
a Lääne-Euroopasse ja haka-
Lääne-Saksamaale ja teistele
ne-Euroopa riikidele andma
uslikku gaasi.
htmestiku ehitamisel puudub
lastel raha ja tehnoloogia, kuid
loodetakse saada sakslastelt ja
lt Lääne-Euroopa elanikelt
vastu. Lääne-Saksamaa koos
riikidega kavatsevad Mosk-
selle suure operatsiooni teos-
seks laenata tohutu summa 10
15 miljardit dollarit ja saavad
tasuks Moskva lubaduste ko-
t 40 miljardi kuupmeetrit gaa-
stas. Asjatundjad ütlevad, et
on ida ja lääne vaheline suu-
majanduslik tehing ning selle
amine rasketes klimaatilistes
nustes on tohutu ettevõte, mis
b kõrget tehnoloogiat ja peaks
imisel olema inseneriteaduse
s suuremaks saavutuseks.
gu see operatsioon on aga
ehitatud väga paljudele prob-
idele, milledest paljud lõpevad
e küsimusmärkidega. Tehingu
selt annavad lääneriigid vene-
e odavaprotsendilist laenu ja
d vastutasuks lubaduse, et
varustatakse lahkel käel vene
sliku gaasiga. Nii hakkaksid
akslased kui ka prantslased
estiku valmistamisel 1986.
saama venelastelt gaasi sel-
kvantumis, mis katab 30 prot-
nende gaasi vajadusest. Knid
riklased on mures, et selliste
gute sõlmimisel satuvad Lää-
uroopa riigid üha suuremal
al Moskva kontrolli alla, mis
kaasa tuua NATO lagunemi-
u juba päris lihtne ette aima-
t gaasijuhtmestiku rajamisel
kse Kremli kätte suured surve-
ndid, kuna gaasikraanide kin-
ramisega võivad nad tekitada
Euroopas tohutu kaose. Kuid
l ajal aitavad lääneriigid kaa-
a vene gaasiväljade väljaarem-
sele ning lahendavad sellega
maad ähvardava energiakriisi.
rge mäng juhtmestiku rajami-
on praegu käimas. Antud eel-
juures näib tõenäolisena, et
e-Euroopa aktsenteerib vene-
tingimused ja jätab nendega
vad mured tuleviku lahenda-

★

i palju on Eestis praegu kom-
stliku partei liikmeid? Selle
andis äsja Tallinnas peetud
maa Kommunistliku Partei
erentsil oma kõnes põgusa
ate partei peasekretär Vene-
eestlane K. Vaino, kes puudu-
hidalt ka partei arvulist koos-

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

28. veebr. ja 1. märtsil dr. J. Marley, tel. 921-7777

7. ja 8. märtsil dr. M. Leesment, tel. 481-6834.

H. KIRIK Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord (Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ILMAR HEINSOO INSURANCE
Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

Nii kuulub parteisse K. Vaino sõnade järele „rohkem kui 98.000 kommunisti." Neist moodustavad 42,6 protsenti töölised ja 11,6 protsenti kolhoosnikud. Partei peasekretär kinnitas, et praegu on iga üheksas töötaja ja iga üheteistkümnes 18-aastane ja vanem vabariigi elanik kommunist. K. Vaino arvas, et tähtis olevat suurendada partei mõju ka niisugustes rahvamajandusharudes nagu ehitus, side, kaubandus, olme- ja kommunaalteenindus. Suurem peaks olema kommunistide mõju ka loomingulise haritlaskonna, arstide ning pedagoogide hulgas.

Parteimees katsus oma sõnavõtuga ilmselt jätta muljet, et kommunistliku partei liikmeskonna moodustab peamiselt töörahvas — töölised ja kolhoosnikud. Kuid kui K. Vaino poolt antud arvud töölistest ja kolhoosnikest partei liikmete kohta kokku arvata, siis saame ainult 54,2 protsenti liikmeskonnast. Paratamatult kerkib küsimus, kes moodustavad siis ülejäänud osa? — Kui kommunistide mõju loomingulises haritlaskonnas, arstide ja pedagoogide hulgas on väike — kes on need umbes 45.000 parteiliiget, kes ei ole töölised ega kolhoosnikud? Vastuse leiame osaliselt K. Vaino samas kõnes, kus parteitöö iseloomustamisel mainitakse, et partei ei täida oma ülesandeid suulise poliitilise agitatsiooni teostamisel, vaatamata sellele, et „kõnelejaid, poliitinformaatoreid ja agitaatoreid on meil ikkagi terve armee — 50.000 inimest." Niisiis suur osa partei liikmeskonnast kuulub siia propagandameeste ja agitaatorite rubriiki, kelledele liituvad aga igasugused kõrgemad parteiorganite ja rezhiimi aparatuuri tegelased. See üle 40 protsendi partei liikmeskonnast on eliitklass, töölised valitsejad ja töötavate inimeste turjal elajad. Partei ridadesse tõmmatud töölised, karjatalitajad ja traktoristid, kellede rinda ehitakse vahest plekist aurahadega ja kutsutakse neid suurte härrade koosolekutele kätt tõstma ja Kremli korraldusi heaks kiitma, omavad ainult dekoratiivse tähtsuse ja täidavad kommunistliku partei võimumängus ainult kulisside osa.

AMI

Kuld-teenetemärk aupeakonsul Ilmar Heinsoole

Külalisrohke E. V. aastapäeva vastuvõtt Toronto Eesti Majas

Eesti Vabariigi aupeakonsul I. Heinsoo abikaasaga ja EKN andsid eelmiste aastate eeskujul möödunud reedel Eesti Majas vastuvõtu väliskülalistele seoses E. V. 63. aastapäevaga. Sellest võttis osa saja eestlase kõrval arvukas pere väliskülalisi.

Diplomaatlikust perest olid kohal Leedu konsul J. Zmuidzinas, Läti konsul dr. E. Upenieks ja Austraalia konsul M. L. Purmal; Kanada parlamendiliikmed K. Robinson, B. Rae ja G. Gilchrist; Ontario parlamendiliikmed R. Elgie ja M. Campbell; Toronto linnapea A. Eggleton, linnanõunik T. O'Donahue, East Yorki linnavolinik Reader ja nende kõrval läti, leedu, ungari, poola, soome, tšehhi, valgevene ning mitmete etniliste organisatsioonide esindajad.

Eesti Vabariigi aastapäeva puhul Toronto Eesti Majas korraldatud vastuvõtul väliskülalistele andsid aupeakonsul I. Heinsoo ja EKN-u esimees L. Leivat föderaalparlamendiliikmele K. Robinsonile (liberaal) tunnustuseks ja tänuks temä panuse eest Balti õhtu käenduskomitees üle eesti ini-must-valge laulalipu. Vasakult: L. Leivat, I. Heinsoo ja K. Robinson. Foto: E. Liigand

Õhtu avas EKN juhatusliige M. Epner, tutvustades koheselt ka Toronto linnapead A. Eggletonit kes järgnevas sõnavõtus märkis, et ta on paljude aastatega juba linnavolinikuna tuttav ja tahab seda olla ka oma uues rollis linnapeana.

Puudutades E. V. aastapäeva, ta ütles, et see on eestlastele tähtis, kuna siis sai eesti rahvas vabaduse. Seda on tähtis mäletada, et lootus püsiks, et vabadus kord jälle saabuks, et inimesed ei salliks Kremli inimõigusi maha suruvat poliitikat. Kuid see tuletab kanadalastele meelde, et vabadus ei ole iseenesest, vaid selle eest tuleb seista. Ta avaldas lootust, et Eesti on ühel päeval jälle vaba.

Järgmisena M. Epner andis pildi ajast, mil Eesti iseseisvus 24. 2. 1918 välja kuulutati koheselt järgneva saksa okupatsiooniga. Sellele järgnes Eesti Vabadussõda ja kommunistide Eestist välja tõrjumine, kuni sõda võideti ja rahu sõlmiti N. Liidu vahel, kusjuures viimane tunnistas Eestile kõik iseseisva riigi õigused.

Aga vabadus oli lühike, kuna N. Liit ja Hitleri-Saksamaa sõlmisid oma vahel salajase pakti ning Eesti langes N. Liidu okupatsiooni alla vaatamata rahu- ja mittekallaletungi lepinguile.

Eesti rahvas lootis, et maa oleks vaba, et lapsed elaksid vabadena. Kuid lääneriigid ei tunnusta N. Liidu okupatsiooni ja tunnustavad meie konsuleid.

Ta käsitles veel Helsingi kokkuleppe järel tekkinud lootusi inimõigustele, märgukirju, Ribbentrop-Molotovi pakti tühistamiseks ja lootusi, et Helsingi paktile allakirjutamine tõi uue ajajärgu Balti maadesse. Kuid nüüd on paljud vanglas, ka eestlased Mart Niklus ja Jüri Kukk, ning meie kohus on nende eest seista, sest unustatuina nad kaoksid. On pöördutud Kanada ametivõimude poole, et nad annaksid kaasabi nimetatuile N. Liidus emigratsiooni õiguse saamiseks.

Mati Epner

Teisena EKN esimees L. Leivat esitas rea anekdootilisi lugusid N. Liidu bürokraatiast ja antidemokraatlikust olukorrast mida naljadega just parimalt iseloomustatakse. Kodumaal võib täna selliseid mõtteid ainult salaja mõtelda, samuti salaja tähistada oma kodumaa 63. vabaduspäeva.

Edasi ta mainis, et esimest korda 29 aasta jooksul dekoreeritakse täna kolm silmapaistvat eestlast Kanada Eestlaste Kuld-Teenetemärgiga. Esimene neist (nr. 1) on otsustatud EKN-u juhatuse poolt anda E. V. aupeakonsul I. Heinsoole, kes on olnud EKN (RVN) asutajaliige, selle esimees ja mitme komisjoni liige kuni ta Eesti Vabariigi aupeakonsuliks saamiseni.

I. Heinsoole kuulub kogu Kanada eestlaskonna ja Kanada tunnustus.

Kuldmedalit vastuvõttes ütles I. Heinsoo, et ta tunneb, et pole seda välja teeninud, kuna on palju suuremaid vabadusvõitlejaid. Ta lubas aga jätkata võitlemist ja seismist oma vendade ja kodumaa eest.

Järgmise kahe medali (nr. 2 ja nr. 3) väljakuulutamise ees öeldi, et need antakse väga suure tunnustuse ja moraalse toetusena kahele rahvusvaheliselt tuntud eesti vabadusvõitlejale Mart Niklusele ja Jüri Kukele. Sellega avaldavad Kanada eestlased neile tõsist tunnustust salgamatu töö eest, mis mitte ainult nende olukorra, vaid ka elu on ohtu viinud.

Medalid võttis vastu I. Heinsoo, kes lubas neid seni hoida oma käes kuni tuleb võimalus nende isiklikuks üleadnmiseks tugeva tänukäesurvega.

Järgmisena tutvustati kohal olevaid väliskülalisi ja selle järel loeti ette saadud kirjalikud tervitused, nende hulgas USA välisministri A. Haigi tervitus Eesti peakonsulile E. Jaaksonile. Tervitajate hulgas oli Kanada mitmekultuuriminister J. Fleming, Ontario Mitmekultuuri Nõuandva Nõukogu esimees Y. Shymko, senaator A. Thompson, Slovaki Maailmakongress ja Toronto Folk Arts Council'i esimees L. Kossar.

Isiklikult tõid tervitusi A. Juzukovics, luges ette Ontario Liberaalide partei juhi dr. S. Smithi kirjaliku tervituse, kus öeldi,

et meie Kanadas ei tohi kunagi unustada Balti riikide saatust, ega tohi tunnustada nende riikide vallutamist

ja tuleb loota, et varsti võidakse seda päeva hoopis suuremalt pühitseda nende riikide vabanemisel.

Dr. Elgie, Ontario tööminister, kes oli neljandat korda sellel vastuvõtul ütles, et ta ei saa kunagi unustada neil õhtuil osaks saanud sõbralikkust.

Viimasena NDP partei ja kohaliku valimispiirkonna parlamendiliige B. Rae õnnitles I. Heinsood vabadusmedali saamise puhul ja lisas, et toetudes Helsingi kokkuleppele oleme hakanud mõistma vabaduse tähtsust ja iseseisvumise võimaluste olemist. Nüüd mõistetakse ka N. Liitu, kes räägib üht, aga toimub samal ajal teist viisi.

Järgnevalt esitasid „Küngla" rahvatantsijad pika rea rahvatantse, mille järel M. Epner tänas aupeakonsul Ilmar ja Margot Heinsoo ning EKN poolt külalisi. Kuid elavad vestlused külaliste vahel kestsid veel kaua.

Venemaa eestlased - võimumehed

Tallinnas peeti kommunistliku partei konverentsi

Jaanuari lõpul Tallinnas toimunud Eestimaa Kommunistliku Partei XVIII kongressil valiti parteile uus 13-liikmeline keskkomitee, kelle ridades on palju puhtvenelasi ja Venemaalt tulnud eestlasi. Partei Keskkomitee oma esimesel pleeniumil valis ka partei sekretärid ning partei keskkomitee büroo, mille all tuleb mõista Moskvas tegutsevat N. Liidu kommunistliku partei kõikvõimast poliitbürood väiksemas mastaabis ja kohalikus ulatuses.

„Valimiste" tagajärjed näitavad, et partei võimuorganites suuremaid muudatusi ei toimunud. Partei esimeseks sekretäriks valiti tagasi senine esimene sekretär Venemaa eestlane K.Vaino. Teise sekretäri koht anti jällegi senisele teisele sekretärile venelasele K. Lebedevile, kuna keskkomitee sekretärideks valiti V. Käo, R. Ristlaan ja B. Upsi.

Vladimir Käo on Venemaal sündinud eestlane, kuid R. Ristlaan ja A. Upsi on alles viimaste aastate poliitilised suurused ja nende kohta puuduvad andmed isegi 1978. aastal Tallinnas ilmunud Eesti Nõukogude Entsüklopeedia lisaköites.

Eestimaa Kommunistliku Partei büroosse (poliitbüroo) valiti K. Vaino, N. Johanson, V. Klauson, J. Käbin, V. Käo, K. Lebedev, L. Lentsman, O. Merimaa, R. Ristlaan, A Rüütel ja A.B. Upsi. Valitutest on Eestis ilmunud teatmeteose andmeil Venemaal sündinud K. Vaino, N. Johanson, V. Klauson, J. Käbin, V. Käo ja L. Lentsman, kes on seega venestunud eestlased. K. Lebedev on rahvuselt venelane.

O. Merimaa ja A. Rüütel on sündinud Eestis, kuna R. Ristlaan ja A.B. Upsi kohta puuduvad andmed.

R. Ristlaan nimetati partei sekretäriks pärast seda kui hiidlane Väino Väjas põlu alla langes ja omalt kohalt tagandati.

Politseinik Sillaots päästis lapse

Toronto politseiteenistuses olev eestlane konstaabel John Sillaots tunnistati koos teise politseiniku Harry McKinstry'ga Metro-Torontos kuu silmapaistvamateks politseinikeks ning otsustati neid austada „To Serve and Protect" auhinnaga. Politseinikud päästsid oma kiire ja otsustava tegevusega 19-kuise lapse Charlene Slyfordi elu, kes oli kaotanud kopsubronhiidi tulemusena hingamisvõime. Politseinikud tegid lapsele kunstlikku hingamist ja toimetasid ta kiiresti haiglasse. 27-aastane konstaabel John Sillaots kuulub Ida-Torontos 55. politsei jaoskonna koosseisu.

INCOME TAX PREPARATION
MARK TUOMOLA, B.A.
191 Eglinton Ave. E., room 206
— Soome Ühispanga maja
Tel. 488-1801
Töötanud 1973. a. alates

DESIGN PRODUCTS'i iga-aastane
KEVADVÄLJAMÜÜK
lõpeb 8. märtsil

Mõned näited väljamüükidest:
- Suusad ja suusavarustus: suusakomplekt (suusad, saapad, kepid, sidemed, kontsaplekid) alates $44.90
- Suusaülikonnad 50—60% hinnaalandust
- Iittala klaaskaubad 25—40% hinnaalandust joogiklaase, vaase, küünlajalgu jm.
- Saunaseebid — tavaliselt $1.75, nüüd $1.00
- XZ shampoon — 6 pudelit pakis $4.00
- Laastulambid — 30% hinnaalandust

SUUR HINNAALANDUS KÕIKIDELT KAUPADELT

design products 288 Danforth Ave. 466-8001
Räägitakse eesti keelt

All Languages Service
ALS
NOTARIAALSED TÕLKED
JA TÕLKIMINE ROHKEM KUI 70 KEELDE
361-0303
SUITE 1105, 67 YONGE STREET, TORONTO, ONT. M5E 1J8

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE
HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9
PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Monza	Impala	Omega	Ninety Eight
Citation	Monte Carlo	Cutlas	Toronodo
Camaro	Caprice	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—
KIRIPOSTIGA		
Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 19.... . Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

Armast endist lauluvenda ja juhatusliiget

HERMAN MÄLGI't

* 30. augustil 1910 Tartus
† 19. veebruaril 1981 Ottawas

mälestavad kurbuses

TORONTO EESTI MEESKOORI LAULUVENNAD

Ottawas manalasse varisenud armast sõpra, laulu- ja koolivenda

HERMAN MÄLGI't

mälestavad leinas

OSVALD PÕLDNE abikaasaga
NIKOLAI VALGE, sen. abikaasaga

Armast sõpra

KARL KASEKAMP'i

mälestavad kurbuses

KAAREL IRS
LAINE KASAK lastega
ELLEN ja LAAS LEIVAT lastega
HELLA ja ALFRED LEIVAT
ARVO MATSOO
MAAJA ja MATI MATSOO lastega
LAINE ja LEMBIT METSVEE
ERNA ROOSE
HELJO SILLART perega
BELIEDA TEOSE

Südamlik kaastunne

MELANIA UUSMANN'i

leinavale perekonnale

R. SEPA abikaasaga
H. TOOTS abikaasaga

Armast naabrit

MELANIA UUSMANN'i

leinavad

LEMBIT METSALU
LEIDA METSALU
REIN PROOS abikaasaga
JULIUS TUULIK abikaasaga

Head perekonnatuttavat

ARMIN VAHER'it

mälestavad kurbuses

ANNE, JUTA
KATI ja EVE

LAHKUS MEIE ARMAS ABIKAASA, ISA JA VANAISA

HERMAN MÄLGI

Sündinud 30. augustil, 1910 Tartumaal
Surnud 19. veebruaril, 1981 Ottawas

Sügavas leinas

ABIKAASA ja TÜTAR perekonnaga

ARMAST NAABRIMEEST JA KAUAAEGSET HEAD SÕPRA

HERMAN MÄLGI't

surnud 19. veebruaril 1981 Ottawas

mälestavad leinas

OSKAR ja SAADE RISTMÄE
TIIU perega

ARMAST

MELANIA UUSMANN'i

„Mina olen ülestõusmine ja elu; kes minusse usub, see elab, ehk ta küll sureb."
Joh. 11:25

mälestab leinas

PEETRI KOGUDUSE PIIBLIRING

ESIMESEL SURMA AASTAPÄEVAL MÄLETAME ARMAST

TIIU KASE't

Mälestus Sinust jääb igavesti!

abikaasa MIHKEL
tütar SELMA perekonnaga
poeg ENDEL
vend JÜRI perekonnaga
ISA

Unustamatut sõpra

KARL'i

mälestavad

KAI ja ÄRNI

Korporatsioon Ugala vilistlast

jur. ARTHUR TIBAR'it

sündinud 11. aprillil 1909 Tartus
surnud 8. veebruaril 1981 Thunder Bay's, Ontarios

mälestab leinas

EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1498

Ootamatult surma läbi lahkunud kallist venda

kapten WILLEM VAINSALU

sündinud Põltsamaal
surnud Floridas

mälestab leinas

ÕDE Torontos

Minu siiras tänu kõigile, kes on mulle kaastunnet avaldanud ja minu ligidal seisnud minu kalli abikaasa

ALIDE

kaotuse puhul. Eriline tänu kuulub õp. E. Pähn'ale, kes minu kurbust ja valu mõistes oma sõnadega minu leina leevendas. Südamlik tänu Aasa Roosipuu'le, tema perekonnale ja abilistele, kes kadunu mälestuseks laua katsid. Tänu kõigile, kes lahkunu lilledega igavesele teekonnale saatsid. Teile mõeldes ma ei tunne end üksinda.

Südamlikus tänus

FEODOSSI PRUUL

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

Poola jääb sotsialistlikuks riigiks

MOSKVA — Poola kommunistliku partei juht Stanislaw Kania mainis N. Liidu kommunistliku partei konverentsil peetud kõnes, et Poola kommunistliku partei omab jõudu ja tahet kontrrevolutsiooni ärahoidmiseks. Kania tõotas oma sõnavõtus, et Poola jääb sotsialistlikuks riigiks ja N. Liidu truuks liitlaseks.

MUUA
täielik EESTI MARGIKOGU
Kirjad slt. märgusõnaga „Margikogu"

KIRIKUD

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

USUTEADUSLIKU INSTITUUDI EKSAMIJUTLUS laup., 28. veebr. kell 7 õ. Vana Andrese kirikus. Instituudi õpilane VAINO KALDMA Sault Ste. Mariest, liturgia — piiskop K. Raudsepp ja õp. A. Taul.

Jumalateenistusele on kõik teretulnud!

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

jääb
alistlikuks riigiks

KVA — Poola kommunist-
tei juht Stanislaw Kania
N. Liidu kommunistliku
onverentsil peetud kõnes,
a kommunistliku partei
udu ja tahet kontrrevolut-
ahoidmiseks. Kania tõotas
avõtus, et Poola jääb sot-
ks riigiks ja N. Liidu
tlaseks.

MUUA
EESTI MARGIKOGU
lt. märgusõnaga „Margi-

IRIKUD

EELK TORONTO
ANDRESE KOGUDUS
oni ja Jarvise nurgal
petaja Andres Taul
ronto, Ont. M6G 3K6,
17 Frank Cresc.
656-5248, kirik 923-5172

ADUSLIKU INSTITUUDI
UTLUS laup., 28. veebr.
Vana Andrese kirikus.
õpilane VÄINO KALD-
t Ste. Mariest, liturgia —
. Raudsepp ja õp. A. Taul.
teenistusele on kõik tere-

JA KÕNETUNNID teisip.
6—8 kiriku käärkambris.

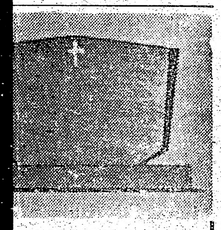

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
GE MEMORIALS LTD.
Yonge St., Toronto,
Ont. M4S 1Z9
ville & Eglintoni vahel)
-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

enda
VAINSALU
einas
Torontos

astunnet avaldanud ja

E. Pähn'ale, kes minu
u leina leevendas. Sü-
konnale ja abilistele,
kõigile, kes lahkunu
mõeldes ma ei tunne

FEODOSSI PRUUL

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
6-1502
aks sündmuseks.
evaik, nahktööd,
lka.
ise keelt.

on valve!
de eest!

R. Toi muusika East York Symphony ettekandes

Kuigi me nimetame sageli eesti muusika organisatsioone ja muusikuid kõrgetasemelisteks, on meil raske neid asjalikult hinnata ning vääristada. 20. veebruaril Torontos toimunud East York Symphony kontsert kinnitas, et meie usk dr. Roman Toi suurepäraseisse võimeisse komponistina ning dirigendina ei ole sugugi kolkaline. Kavas oli kaks tööd helilooja R. Toi sulest: „Avamäng", eriliselt selle kontserdi jaoks tellitud teos, mille esietendust dirigeeris orkestri kohalik muusikajuht Clifford Poole ning Arved Viirlaidi sõnadele loodud kantaat „Sina suudad", mis on olnud ka varem Torontos esitatud ja kus komponisti juhtimisel kaastegevad olid Estonia Segakoor ning solistid Avo Kittask ja Andres Raudsepp.

Vaatamata Toi kooriteose käibele, on mõned tema suurvormides loodud töödest ainult pealiskaudselt tuntud. Praktilised tingimused nõuavad tihti saate osade ümberkirjutamist käesolevate ressurssi-de jaoks. Aga need ümbertöötamised orkestrile kujundatud saateist (näiteks seatuna kahele klaverile) annavad täiesti teise mulje kui „Originalfassung" — kahtlemata mõjutades teose olulist tasakaalu. Toi on aga valmistanud kantaadis „Sina suudad" kireva koetise, mille mõju ja sisu õiglaselt kohtleb ainult täielik sümfooniaorkester. Estonia Segakoor ja solistid täitsid oma osad hästi, pääsedes eriti mõjule nendes kohtades, kus oraatorlik kõne oli lauluga seotud.

East York Symphony koosneb asjaarmastajaist ja seetõttu puuduvad tal professionaalse ansambli võimed. (Koomilise kõrvalmärkusena võiks nimetada, et kui orkester hakkas „Avamängu" esitama, avastas dirigent, et kolm metsasarve mängijat olid unustanud lavale tulemata!). Elukutselise töö ning muude isiklike põhjuste pärast vaheldub orkestri koosseis tihti ja selle all kannatab üldine tehniline tase. Kuna „Avamäng" oli orkestri poolt tellitud, arvestas R. Toi selle olukorraga ja orkestri võimetega, luues pala, mis huvitaval kombel ei kaotanud oma väärtust tehniliste puuduste tulemusena. Orkestri amatöör-staatus pani end siiski paratamatult korduvalt maksma, mis teatud määral häiris teose nautimist.

„Avamäng" baseerub ühe eesti rahvaviisi intervallide struktuurile. Kuigi see rahvaviis ei esine tervikuna, on R. Toi loonud värvirikka orkestripala, mille vormi võib lühidalt kirjeldada fantaasia-variatsioonidena ja mis järjekindlalt toob esile eestipärase tagapõhja. Arvuka publiku kestev aplaus oli kinnituseks R. Toi loomingu rahvusvahelisele iseloomule.

PEETER TAMMEARU

Juudi organisatsioon nõuab sõjakurjategijate jälitamist

OTTAWA — Kanadas tegutsev juudi organisatsioon Canadian Holocaust Remembrance Association deklareerib, et Kanada on kujunenud varjupaigaks natsi sõjakurjategijatele ja nõuab nende vastutusele võtmist. Ühingu esindaja Sabina Citron kinnitas ajakirjanikele, et Kanadas on võimalik sõjakurjategijate vastutusele võtmist teostada Canadian War Crimes Acti ja Geneva Convention Acti alusel. Sabina Citron mainib, et Kanadas elab ligemale 1000 sõjakurjategijat.

EKK muusika- ja luulevõistlused

Eesti Kunstide Keskuse muusika- ja luulevõistlused toimuvad laupäeval, 14. märtsil kell 11-st 5-ni Vana Andrese kiriku saalis.

Ⓑ Livingstoni, N.J. high schooli lõpuklassis õppiv Jaan V. Jänes, majandusteadlase Valdur Jänese poeg, valiti ühe parima õpilasena „National Honor Society" liikmeks. Ta on koolis kaastegev kooli õpilasnõukogus, euroopa jalgpallimeeskonnas, on murdmaajooksul meeskonna kapten jne. Lõpetades kevadel, tahab ta jätkata õpinguid ülikoolis inseneriala1.

Brezhnev tahab kohata president Reaganiga

Üllatuslikult leplikud toonid Moskvast

MOSKVA — N. Liidu kommunistliku partei juht ja riigi president Leonid Brezhnev esitas Moskvas toimuval N. Liidu kommunistliku partei konverentsil üllatuslikult ettepaneku kohtamiseks Ühendriikide presidendi Ronald Reaganiga. Brezhnevi sõnavõtt Ühendriikide suhtes oli erakordselt tagasihoidlik ja leplik ning diktaator valmistas läänemaailmale ja eriti ameeriklastele suure üllatuse kui ta ütles, et Washingtoni ja Moskva vaheliste suhete parandamiseks tuleks korraldada Ühendriikide ja N. Liidu juhtide vaheline tippkonverents.

Brezhnev ütles, et viimasel ajal on Valgest Majast kostnud N. Liidu arvel sõjakaid hääli, kuid ta avaldas lootust, et Ühendriikides hakatakse tulevikus realistlikumalt vaatama maailmaprobleemidele.

Ta puudutas ka strateegiliste tuumarelvade piiramise lepingu sõlmimise võimalusi N. Liidu ja Ühendriikide vahel, tehes ettepaneku selleks läbirääkimiste alustamiseks.

Suurem osa Brezhnevi kõnest oli pühendatud majanduslikele küsimustele, millest järeldatakse, et N. Liidu võimuorganitel on praegu suured probleemid oma majanduslike raskuste lahendamisel. Nagu eelmistes kõnedes, lubas partei peasekretär ka seekord võtta tarvitusele kõik abinõud toiduainete ja tarbekaupade nappuse lahendamiseks.

Brezhnev puudutas lühidalt ka Poola küsimust, mainides, et sotsialistliku riigi alussambad Poolas on hädaohus.

Ta väitis, et „seltsimehed Poolas lahendavad praegu sealset kriitilist olukorda." Ühtlasi kinnitas ta, et N. Liit ei jäta kunagi hätta sotsialistlikku ja vennalikku Poolat.

N. Liidu kommunistliku partei konverentsist võtavad osa kõik Ida-Euroopa kommunistlikkude parteide juhid, kuid Lääne-Euroopast on saabunud ainult üksikuid delegaate, kuna sealsed parteid ei poolda N. Liidu okupatsioonijõudude saatmist Afganistani.

Brezhnevi kõne ettekandmisel televisiooni kaudu tekkis vahejuhtum, mille tagapõhi kuni senini ei ole selgunud.

Partei peasekretär sai ainult kuus minutit kõneleda kui ta televisiooni ekraanilt kadus ja tema asemel jatkas tema kõne ettelugemist teadustaja.

N. Liidu ametlikest ringkondadest mainitakse-, et Brezhnev kandis oma kõne ette kuni lõpuni ning et tema asendamine diktoriga televisioonis oli tingitud tehnilistest põhjustest.

Reagani seisukoht ettevaatlik

President ei poolda kohtamist Brezhneviga ilma eeltingimusteta

WASHINGTON — N. Liidu diktaator Brezhnevi pakkumine president Ronald Reaganile Ühendriikide ja N. Liidu vaheliseks tippkonverentsiks, on tekitanud mitmesuguseid arvamisi ja seisukohti. Kui Euroopas Brezhnevi ettepanek üldiselt heaks kiidetakse ning seda kui realistlikku sammu kommenteeritakse, siis Ühendriikides suhtutakse ettepanekusse väga ettevaatlikult ja tagasihoidlikult.

President Reagan mainis, et kohtumine Brezhneviga võib kõne alla tulla alles siis kui N. Liit lõpetab oma relvasaadetised Salvadori marksistidele.

Reagan kinnitas samal ajal, et Ühendriigid ei kavatse sekkuda oma sõjajõududega Salvadori konflikti,

mis võiks tekitada uue Vietnami. Ühendriikide välisminister Haig mainis, et Brezhnevi ettepanek on huvitav, kuid selline kohtumine ei saa toimuda üleöö ning nõuab suurt eeltööd ja ettevalmistusi.

Kuuba diktaator Fidel Castro eitas Moskvas N. Liidu kommunistliku partei konverentsil peetud kõnes kategooriliselt, et Kuuba saadab Salvadori marksistidele relvi.

Ühendriikide kaitseministeerium kavatseb relvasaadetisi Salvadori suurendada

ning samuti saadetakse sinna veel sõjalisi nõuandjaid täienduseks varem saadetud 20-nele nõuandjale.

Oleme sõdurid tõe ja õiguse armees

Kokkuvõte Vaike Luguse kõnest Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel Torontos

Toronto Ülikooli aulas möödunud pühapäeval toimunud Eesti Vabariigi 63. aastapäeva tähistamise aktusel esines aktusekõnega tuntud seltskonnategelane Vaike Lugus Ühendriikidest, kes apelleeris eriti noorema generatsiooni poole, et ta võtaks vanematelt generatsioonidelt üle ülesanded ja kohustused ja viiks eesti elu edasi. Avaldame kõne allpool lühendatud kujul.

Et olla tõsine eestlane, selleks peame laskma oma südamel kõneleda. Kui me süda on tühi ja seal puuduvad hellus ja armastus Eesti ja tema rahva vastu, siis ka kõige suuremad noomitused mõistuselt ei vii meid tegudeni ja meist saavad surnud eestlased.

See ei olnud mõistus, mis viis eesti mehed Vabadussõtta vaid süda, mis oli igatsenud oma tuba oma luba sajandeid.

Mõistus on reaalsuse tööriist, süda aga võimatuse võimalikkus.

Eesti vabaduse taastamine ning vabariigi väljakuulutamine 24. veebruaril 1918 sai võimalikuks ainult sellepärast, et meie esivanemad olid inimesed, kelle südametes hõõgus vabadustuli ning piiramatu armastus oma isade maa vastu. Ükski ohver, ükski kannatus, ükski võitlus polnud neil liiga raske kanda.

Meie vabadus polnud mingi õnnelik juhus ega avaliku arvamise armuand. See oli eesti mehe ja naise südameand kõikidele tulevastele generatsioonidele teadmiseks ja tõendiks, et südame keel on tugevam kui surm, sest südame keel on armastus.

Ärgem iialgi unustagem, et see on see keel millega meie esivanemad kõnelevad meiega kalmudest; see on see keel millega räägivad langenud kangelased lahinguväljadelt.

See on see keel, mis on loonud elujõulised eesti ühiskonnad vabas maailmas ning see keel on annud jõudu tuhandetele eesti inimestele töötamiseks meie rahvuslikul tööpõllul.

Ja see on see keel, mis ei ole meid lasknud unustada eesti rahva saatust ja kannatust mille ängistuses meie suguvennad ja -õed on Kodu-Eestis.

Ja see on see keel millega eesti noored oma kodumaal võitlevad okupantide vastu. Nooblimat keelt, kui südame keel, inimlapsel ei ole.

Meie esivanemad ei pärandanud meile püramiide ega aatompommi. Nad ei vallutanud teisi rahvaid, et luua impeeriumit, kuid nad pärandasid meile karakteri, mis on respekteeritud kõikjal kus asub eestlasi. Kas oleksime nii visad ja püüdlikud, andekad, ausad ja töökad, kui meie esivanemateks oleks olnud teine hõim?

VAIKE LUGUS

Ja nüüd jõuame siis küsimuse juurde, mis on meie kink, meie pärandus järgmisele generatsioonile?

Meie pärandus seisab meie võimes anda iseennast. Ilma selleta meie ei oleks täna siin pühitsemas oma vabaduspäeva eesti keeles. Meil ei oleks seltse ja ühinguid, eesti koole, noorte organisatsioone, akadeemilisi ja professionaalseid koondiseid, ajalehti, ajakirju, teatrit, raamatuid, eesti kirikut ja rahva poolt valitud esindust — ning meie ei oleks võimelised korraldama Ülemaailmseid Eesti Päevi.

Meie ei ole lasknud eesti nime surra maailma foorumil ning meie ei ole kaotanud oma eesti mina.

Nagu näeme on meie varandus, pärandus-tomp kasvanud suureks ja väärtuslikuks ning aeg on jõudmas kus teda edasi andma peame uuele generatsioonile.

Astu siis ette, sa uus generatsioon, kes sa oled sündinud ja kasvanud kaugel oma esivanemate maast. Astu ette ja pane kirja oma nimi pärijate raamatusse. Mul on suur respekt sinu ees eesti noor, kes sa oled valmis vastu võtma pärandit mida su isad ja emad on kogunud ja mis neile on hingelähedane ja armas — nagu oled sinagi.

Pärand jäetakse harilikult sellele keda armastatakse.

Ka meil on kangelased, nii nimedega kui nimetud, ning nendeks kangelasteks on Kodu-Eesti koolinoored ja dissidendid, kes on koputamas vaba maailma südametunnistusele oma demonstratsioonide, märgukirjade ja vabadusnõudega eesti rahvale.

Kui täna, meie Vabariigi 63. sünnipäeval, me saluteerime meie kangelasi, siis andkem ka ühtlasi tõotus, et meie, kes elame vabas maailmas, tahame olla kaasvõitlejad selles üliinimlikus lahingus kommunistliku türannia vastu.

Saagu igast ühest meist sõdur tõe ja õiguse armees. Veel ei ole jõudnud aeg, et seljast võtta võitlusrüü ja pugeda puhkuse ürpi. Pealahing seisab all ees. Mullas kord puhkame, niikaua kui elame me võitleme.

Armas eesti noor Kanadas, sinu suguvennad ja -õed, eesti koolinoored Kodu-Eestis on võitlemas oma rahva eluõiguste eest.

Nad teavad, et neil on palju kaotada, aga ülekohus mis sünnib Eestis eesti rahvaga on niivõrd suur, et nad seda enam taluda ei suuda ja nad protesteerivad selle vastu.

Armas eesti noor vabaduses, aita Kodu-Eesti noori sellega, et kirjutad protestikirju valitsusele inimõiguste rikkumise pärast Eestis. Toonita eriti millise ebainimliku karistuse osaliseks said koolinoored, kui nad julgesid öelda mida nad mõtlevad ja tunnetavad. Kirjuta ajalehtedele, ajakirjadele — kasuta igat juhust mis sulle avaneb — kas koolis, ülikoolis või tööl, ei selgitada eesti rahva saatust ja mis sünnib seal noortega, kes julgevad kasutada sõnaõigust.

Armas eesti noor, sa ole intelligentne, haritud ja vaba.

Rakenda oma anded tõe ja õiguse teenistusse ning praegused ja tulevased põlved saavad sind tänama aegade lõpuni.

Loodan südamest, et meie järgmiste ÜEP juhtkond ja korraldajate pere leiab enda hulgas arvuka hulga noori. Ära oota kutset. Mine täna ja anna oma nimi ja nõusolek olla üks korraldajatest.

Meil on vaja vaba maailma noorte liitu ja ÜEP raamides toimuvat eesti noorte kongressi. Meie noored ei tohi kaotada sidet teineteisega. Eestlane peab püsima jäämа vaatamata sellele, et oleme laiali pillatud igasse maailmakaarde.

Olevik ja tulevik nõuab samuti palju suuremat poliitilist panust meie noortelt.

Ei ole midagi musta ega inetut sõnas rahvuspoliitika, sest selles sõnas väljendub eesti rahva ürgtung vabaduse järele.

Meil on vaja kindlat ja selget hoiakut kommunismi ning tema vilepuhujate vastu. Ärgem laskem end eksitada valeprohvetitest. Ärgem uinugem kultuuri unne. Ühe rahva tõeline kultuur saab kasvada ja areneda ainult siis, kui see rahvas on vaba ja iseseisev.

Bruno Padjus suri

Ootamatult suri 14. veebruaril Lynbrukis, L.I. N.Y. elanud Bruno Padjus, pärit Viljandist. Ta oli surmapäeval end tervena tundes läinud aeda kevadisi koristamisi tegema, kuna abikaasa perenaisena korraldas tubaseid töid. Minnes kutsuma lõunale, leidis ta tema lamamas garaazhi ukse ees, kukkununa laiali kätega näoga vastu maad.

Järelevaatusel konstateeriti, et kadunut oli tabanud südameatakk nii tugevalt, et ta oli surnud koheselt, veel enne kui ta jõudis kukkuda.

Bruno Padjus kuulus omal ajal Eestis hästituntud „Heli Neli" koosseisu. Ta õde Irma Mõrd, kes elab Virgin Islandil, on tuntud lauljatar. Vend Leo ja õde Nora elavad USA-s ning üks vend perekonnaga okup. Eestis.

MODERN RUGS Skandinaavia vaipade ja kardinate kaubamaja
162 Oakdale Rd. Downsview, Ont.
Telefon 745-0507
Draperiisid valmistatakse ka tellimise peale

Family Trust Inc.
FAMILY TRUST CORPORATION REALTOR
1052 KINGSTON RD., SCARBOROUGH, ONT.
Olen kaasmaalaste teenistuses selle firma juures kinnisvarade agendina. 50 kontorit Torontos ja lõuna Ontarios.
VICTOR LIBE
TEL. KONTORIS: 694-3336
KODUS: 281-5912
KINNISVARADE VAHENDUS!

Danish Custom Furniture
Esmajärgulised tiikpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad
OTSE VABRIKUST 25 LE PAGE COURT
A. Jensen & Son Limited Telefon 636-9811

E.A.K. Puhkekodu „EHATARE"
Torontos vajab alates 30. nov. 1981
— asutuse juhatajat
— ülemõde
— toitlustajat
— majavalitsejat
Hiljem on töökohti saadaval: abiõed — arveametnik — kokk — köögitöölised — välisalade korraldaja ja koristajad.
Avaldused saata kuni 15. okt. 1981
E.A.K. PUHKEKODU „EHATARE"
958 Broadview Ave., Toronto, Ont.
M4K 2R6 Canada

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

N. Liidu maasportlaste II talimängudel Vorohtas, Karpaatides esinesid eesti sportlased eriti edukalt. Kuue päevaga koguti rohkem punkte kui ükski teine suusaesindus: iga päev saadi vähemalt üks medal ja kokku kogunes neid 7. 40 km distantsil murdmaasuusatamises sai kuldmedali Arne Sirel ajaga 1.30,40, samuti sai ta kuldmedali 15 km suusatamises, Krista Lepik sai esikoha juunioride 5 km suusatamises ajaga 16,16. Nii meeste kui ka naiste teatesuusatamises saavutati esikohad, Krista Lepik sai 2. koha juunioride 10 km suusatamises ja Tõnu Sirel kolmanda koha 15 km suusatamises.

Võistlusel tehti valik ka N. Liidu meistrivõistlusteks maakoondiste koosseisudesse, kuhu eestlastest valiti Arne ja Tõnu Sirel. Maratonisuusatamises jäi Ahti Kurvits ajaga 2.35,23 kaheksandale kohale ja Aivar Saarepuu kümnendale kohale ajaga 2.37.36.

Murdmaasuusatamise viimase alana suusatasid naised 20 km. Eestlasist oli parim Külli Hallik 12, Hiller Piir 15. ja Helmi Mihailova 19. kohal.

☆

Eesti talvistel kergejõustiku sisesivõistlustel võitis naiste 60 m tõkkejooksu Silvia Oja uue Eesti siserekordiga 8,2. Meestest ületas kõrgushüppes T. Valgepea 2.20, E. Rohula tõukas kuuli 17.68 ja M. Uusmaa jooksis 3000 m ajaga 8.17,6.

☆

Bakurianis 70 m mäel toimusid N. Liidu võistkondlikud meistrivõistlused suusahüpetes. Meeskonda kuulus viis hüppajat ja kummaski voorus arvestati nelja paremat tulemust. Eesti esindus oli võistkondadest noorim, sündinud 1962—1965. aastate vahel. Eesti võistkonda kuulusid Margus Kangur, Priit Teder, Anatoli Viktorov, Peep Heinloo ja Allar Levandi, kes jäid seitsmendale ja viimasele kohale 790,9 punktiga.

☆

Jaanuari lõpul peeti Haapsalu Tagalahel kaks jääpurjetamisvõistlust. Kummalgi päeval tehti kolm sõitu ja selgusid Tallinna meistrid monotüüpidel. Kuue kelgu võistlusel võitsid Ants Raud ja Tõnu Kristjuhan. DN-klassis oli „pidurdamatus hoos" Haapsalu spordiühingu võistleja Vello Kuusk. B-grupis oli parim Andres Särak, juunioridest Uku Kuusk. Karikavõistluses sai teise koha pärnulane Rein Veider.

☆

Tallinnas „Kalevi" spordihallis selgitati Eesti 1981. a. karatemeister. Võistlusest võttis osa 16 selle uudse ala sportlast. Võistlustel tuli Eesti meistriks Peep Kirsipuu, teiseks jäi Villu Mengel ja kolmandaks Elmo Tampuu.

Spordimärkmik

Lyonis peetud kergejõustiku sisevõistlustel hüppas 20-aastane teivashüppaja Thierry Vigneron 5.70, mis on venelase K. Volkovi nimel oleva siserekordi kordamine.

☆

Sindelfingenis, Saksamaal peetud sisevõistlustel hüppas teivashüppe maailmarekordi omaja poolakas Wladyslaw Kozakiewicz teivashüppes tulemusega 5.40. Dietmar Mögenburg hüppas kõrgust 2.25 ja Sabine Everts kaugust 6.71.

☆

Arnstadtis peetud sisevõistlustel oli kaastegev jälle vigastuse tõttu aktiivsest spordist eemal olnud endine Ida-Saksa kõrgushüppe rekordimees Rolf Beilschmidt, kes saavutas esikoha tulemusega 2.24.

Austraalias, Hobartis peeti tänavused esimesed välisvõitlused. 19-aastane Peter Gandy jooksis 200 m uue Austraalia rekordiga 20,3. Samuti oli rekordiks Lynette Foremani tulemus 400 m tõkkejooksus ajaga 57,28.

☆

USA kergejõustiklaste ajakiri „Track and Field News" korraldab igal aastal hääletamise eelmise aasta parima sportlase määramiseks. 1980. aasta parimaiks tunnistati olümpiavõitjad itaallane Pietro Mennea ja venelane Tatjana Kazakina, mõlemad jooksjad.

☆

Lake Placidi taliolümpiaadil viis kuldmedalit võitnud ameeriklase Eric Heyden nimel oli viis kiiruisutamise maialmarekordit. Neist aga ületati kaks samal kohal peetud võistlustel paremate aegadega kanadalane Gaetan Boucher, 1000 m ajaks 1.13,39 ja 500 m 57,23.

Põhjala Tütred andsid tõotuse

Pühapäeval, 8. veebruaril kogunes Põhjala Tütarde gaidlipkond Vana Andrese kirikusse, kus kuulati huviga õp. Tauli jutlust laiast ja kitsast teest, mis nii hästi iseloomustas ka gaidluse põhimõtteid.

Peale jumalateenistust olid koguduse liikmed palutud osa võtma kiriku kõrvalruumis toimuvast pidulikust koondusest.

Lippude sissetoomise järele süüdati sümboolne elutuli koos vastava luuletuse ettelugemisega, mis alati on olnud Põhjala Tütarde piduliku koonduse avatseremooniaks. Ngdr. Silvia Birk pidas kõne gaidiseadustest ja kommetest läbipõimitud oma kogemustega. Vanemgaidid suurearvulises koosseisus laulsid: „Olen gaid, olen kodumaa tütar" ja siis järgneski hellakeste lubaduse andmine. Lubaduse andsid kolm hellakest: Ingrid Laar, Taimi Petersoo ja Merike Purje. Kõik tegid seda kõva ja selge häälega, mis kostus hästi ka kõige kaugemal seisvate pealtvaatajateni. Gaiditõotuse andsid: Lisa Abe, Rutt Küng, Lisa Lambur, Pia Metsala, Kadri Nõmmik, Ingrid Silma, Ülle Träss ja Sarina Vesterblom. Tõotust vastu võtma oli palutud Maleva juht ngdr. Tiia Kütt, kes uutele gaididele ja hellakestele andis nende gaiditeele kaasa häid õpetusi ja juhiseid.

Lipkonna juht ngdr. Margot Nortmaa avaldas tänu Vana Andrese kogudusele ja õpetajale selle eest, et gaididele alati on võimaldatud koguduse ruumide kasutamine. Ta rääkis veel talvisest sisetegevusest, katsete andmisest, suvistest kavadest ja kõigest, mis lipkonnas juhtunud või juhtumas.

Järgnes vanemategu poolt korraldatud kohvijaud, mis oli rikkalikult kaetud. Kohvijoomise ajal esitasid vanemgaidid ja hellakesed laulu ettekandeid ja gaidid väga huvitavaid ja leidlikke lavastusi põnevatel teemadel. Esinemisest võib järeldada, et meie näitlejatele on järelkasvu.

Huvitav ja vahelduv koosviibimine lõppes lipkonna lauluga ja selle kõigest jäi pealtvaatajatele hea mulje.

Lipkonna juhatusel on hea meel esile tõsta lastevanemaid, kes lipkonna tööle alati on heatahtlikult kaasa aidanud.

MANA 46 on hinnaga $9.75 (koos postikuluga) saadaval kas „Vaba Eestlase" talitusest või aadressil Hellar Grabbi, 3602 Albee Lane, Alexandria, VA, USA 22309.

T.E.S. Lasteaia Eesti Vabariigi 63. aastapäeva aktusel oli rongkäigu ees lasteaia oma lipp, mis asetati enne esinemisi vastavale alusele. Foto: Vaba Eestlane

Vabariigi aastapäev lasteaias

T.E.S. Lasteaia elus on talviseks suursündmuseks Eesti Vabariigi sünnipäeva tähistamine oma paraadiga ja esinemistega. Möödunud laupäevasel koolipäeval oli esimeseks sündmuseks sellekohane kokkutulek, mil puhul arvukas noortepere tuli rongkäigus lehvivate lippudega kõige ees oma koolilipp, Eesti Maja suurde saali ja jäi lava ette lippe lehvitades kohtadele, kuna nende emad ja külalised jäid ootuspõnevuses esinemisi ootama.

Lasteaia juhataja Ilve Vaikla tervitas kohalolijaid ja jäi teadustajana kava juhtima. Ta küsis lastelt: „Kelle sünnipäev täna on?" ja talle vastati kooris: „Eesti!" — „Kui vanaks ta saab?" Vastati ausalt: „Ei tea". Küsimusele „Mis lipud need on?", teati julgelt vastata: „Eesti". — „Mis tähendab sinine värv?" — „Taevas on sinine!" „Mis tähendab must?" — „Ma ei tea," vastas üks poiss, aga pikapeale jõuti selleni, et maa, muld on must.

Valge värvi juures teadis üks, et lumi on valge, aga koolijuhataja seletas, et ka inimeste lootus on valge ja see räägib, et Eesti saab kord jälle vabaks.

Siis hüüdis õpilaspere kooris „Palju õnne Eestile!"

Nüüd laulis õpilaspere neli laulu, „Kus on minu koduke", „Tihane", „Kelgusõit" ja „Mu esivanemad". Koori juhatas Leena Tiisman, klaveril saatis Tiina Norheim.

Järgnesid kaks massdeklamatsiooni. IV klass esitas „Rääki mulle", kus lisaks noortele kasvatajad Ene Kirsipuu ja Aime Saastamoinen andsid laste teksti juurde pildi Eesti aastapäeva pühitsemisest kodumaal, öeldes, et seda päeva tuleb ikka tähistada, sest seda ei tohi unustada. Teiseks V klass deklameeris „Mina olen alles väike".

Siis tantsisid noored koos tantsumängu ja kolm poissi ning kolm tütarlast katsusid sini-must-valgete lintidega kangast kududa,

kuna õpilased kaasa laulsid „Meie koome kangast".

Siis oligi aktus läbi, jälle anti igale lipp ja koolilipp ees järgnesid klassid oma kasvatajatega. Mitmeil lastest olid eesti rahvarõivad, mis kogu sündmusele andis rahvusliku välisilme. Seda rõhutati ka väikse väljapanekutega, kus oli rahvarõivaid, rahvamustrilisi esemeid ja siniseid rukkililli.

Kodumets ja kauged rannad

Seitsmes märts on varsti käes. TERR „Kungla" ettevalmistused esinemiseks sel päeval edenevad kiiresti ja suure töö tähe all. Päevad veerevad tohutu kiirusega huvitava esinemise poole.

Nagu eelmises ajalehe kirjutises mainitud, kujutab kava üks osadest ette rühmaliikmete ringreisi Euroopas koos ESTO-80-st osavõtuga. Sellest me täna enam pikemalt juttu ei tee. Aga lubasime ju kirjeldada teisi osi sellest neljaosalisest kavast.

Kõik ei saanud „üle lombi" lõbutsema minna. Mõned pidid ju koju jääma karja pidama ja marju korjama. „Karjanali-marjanali" on põimiku nimi, milles näete karjatüdrukute ja marjakorjajate puhketundi. Muidugi on varsti poisid kohal nii pahandust kui ka nalja tegemas. Varsti kuuleb mürglit taluperemees ja selleks korraks ongi naljal lõpp.

Vahel oli siiski noortel ka aega täie hooga tantsu lüüa ja kõike muud teha, mis sellega kaasas käib. Ühel sellisel õhtul tuli vanapiigagi oma õnne otsima noorte hulgast. „Vanapiiga õnn" kirjeldabki tantsuõhtu kirevaid sündmusi.

Lõpuks on veel üks põimik, mille nimeks on „Kõrr, kõrr, kõrtsitütar". Kalurid mängivad kõrtsis kaarte. Tüdrukud tulevad neid hurjutama. Siis aga jõuab pikalt merereisilt koju laevakapten, kes palkab madruseid ja ostab kõigile jooke. Nüüd alles läheb õige pidu ja trall lahti.

See huvitav ja mitmekülgne eeskava toimub laupäeval, 7. märtsil Seneca College'i Minkler Auditooriumis, 1750 Finch Ave. E. (Finch Ave. E. ja Don Valley Parkway).

Noored on väga innustatult ette valmistanud ja pühendavad palju oma vabast ajast selleks, et publikule huvitavat ja meeldejäävat pakkuda. „Kungla" loodab ka seekord publiku sooja suhtumist ja rohkearvulist osavõttu.

jm

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS

Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad. Annetaja soovid täidetakse.

958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

16.

„. . . nii kahju oli Vorkutast lahkuda, nii palju jäi sinna maha häid ja mulle lähedasi inimesi. Aga ikkagi mõtlesin ka, et ees mind ootab minu õnn. Esimese ümberistumise tegin Kotlases ja sealt saatsin Helmile õnnesoovi-telegrammi. Kirovis istusin jällegi ümber — kiirrongile Moskva—Vladivostok. Veelkord istusin ümber Petropavlovskis, seal juba Moskva—Karaganda ekspressile. Petropavloskist saatsin telegrammi Antsule. Kogu reis kestis kuus päeva.

Rongil ei olnud vastas kedagi. Tulin vagunist maha ja olin üsna pettunud. Vahtisin veidi ringi ja istusin siis trammi. Olin sõitnud vale suunas. Juhatati mingile bussile, sealt veel teisele — ja see viis mind lõpuks tänavanurgale, kus Ants pidi elama.

Kahekorruseline kivimaja nr. 18 oli ainult saja meetri kaugusel. Väriseva südame ja veel värisevamate põlvedega astusin koridori, milles oli neli ust — ühegi numbrita. Koputan ühele ustest ja küsin number kolme. Naine, kes avanud oli, hüüdis üle õla kööki:

„Ants Antsovitsh, see on vist Teile!" Mulle Ants ei öelnud sõnagagi aga ta oli vist ärevil, näolihased nagu tõmblesid. Mina hüüdsin vist tasasel häälel ta nime. Juba olingi ta embuses . . . Paar esimest tundi võõrastasime pisut, aga ikka vähem ja vähem. Kolmandal tunnil olid kolmteistkümmend vahepealset aastat kadunud, unustatud, nagu ära pühitud . . .“

„Väga hea!“ rõõmustas Mari. „Nüüd on sõbrad paika pandud, kohe tüki maad kergem!“

Kergem küll, aga kuidagi mitte kerge. Riina jutt oma tähelepanekuist „Kapitaal-shahti“ laagris oli naised mõtlema pannud. Et kirjade juurdevool aina kasvas ja et naiste südameis mingi heategevuse vajadus maad oli võtnud, siis otsustasid nad kõigile kirjadele viisakalt vastata. Aga neid, naisi, oli vähe ja nad soovitasid sellepärast kodumaaga kirjasidet luua, seal ju peaks ikkagi naisi rohkem olema.

Kord nädalas sorteerisid nad saabunud „posti“ ilusasti üle ja saatsid oma vastutervitused teele. Ühel laupäevaõhtul olid nad jälle kolmekesi apteegis möödunud nädala kirjade kallal.

„Tervist l.g.p. neiud!

Andke andeks, et segan Teie rahulikku elu oma väikese kirjaga. Kuid mul on sarnane soov, et seda peab tingimata tegema. Ehkki seda oleks pidanud juba varem tegema. Oleme juba pikemat aega naabruses elanud aga teineteisele pole me elumärki avaldanud . . .

Mina olen ise Haanjamees ja vist ainuke Vorkutas. Meid on siin muidu igalt poolt, kust aga vaja.

Jään vastust ootama A. O.“

☆

„Tervist Eesti neiud!

Palun andestage, et tülitan enda kirjaga. Kuid tahan teada, kas teie hulgas leidub Tartu neidu?

Kui leidub, siis kas ei tahaks mulle keegi kirjutada. Mina olen vana Tartu elanik ja juba kauemat aega Põhjas. Varem olin veel kaugemal põhjas.

Jään ootama J. A.“

„. . . kellelegi . . .

Seisan tellinguil ja minu kurb pilk otsib kaugustest: lumelagendiku, okastraataedade ja tülpinud inimkogude hallusest kedagi, kellele võiks murdosa — südame tuimaks ja külmaks moonduvast valust avaldada . . .

— — —

Kas kõik on juba looduse seaduse kohaselt leidnud kellegi . . . kellele sosistada endi salajasemaid mõtteid? Ja ainult mina seisan üksinda tellingutel uuriva pilguga . . . Pilguga, mis on täis valu ja igatsust: olles elutormide poolt tõugatud.

A.“

☆

„Tasa elus,
tasa valus
tasa vaikselt kannata.
Tasa otsi õnne ilmas,
tasa, tasa armasta!

Vabandage väga, et teid julgen häirida!

Kui teil on vähegi kaastunnet ühe teile seni tundmatu, kuid teiega tutvumise järele kannatamatult januneva noormehe vastu, siis palun teid armulikult vastu võtta minu puhtast südamest tulevad sõnad . . .

Igatsedes suurima lootusega vastust ootama jäädes

P. L.“

☆

„Noh, kallid õed päästearmeelased,“ ütles Helin. „Hakkame vastuseid kirjutama, enne kui liiga palju kogub . . .“

„Kui teeks ringkirja . . . kõigile ühesuguse,“ ironiseeris Mari.

Aga juba oligi Helinal kiri Haanja mehele valmis:

„Kallis Haanjamees,

suur tänu tervitamast ja meie poolt sama palju tervist vastu, Teile ja teistele eestlastele!

Meid on siin vähe veel järel, võib olla saadetakse kõik Teise Telliskivisse kuhu paljud juba läksid. Meist siin pole kellestki suurt kirjutajat, ärge selle peale pahandage! Aga miks Teie Haanjasse ei kirjuta?

Soovime Teile peatset vabanemist ja rõõmsat reisi kodumaale.

Palju visadust!

Predshahtnaja naised“

„Väga kena,“ ütles Mari.. „See Haanjamees näikse olevat lihtne maamees ja ega teda nõgada pole põhjust“.

„Aga sellele tartlasele võiks küll natuke kõvemini öelda — sellele kes põhjas on ja enne veel rohkem põhjas oli!“ andis Riina naerdes nõu.

„Mis temastki ärritada“, arvas Mari. „Paistab noor poiss olevat, kui Tartu neidu otsib . . . Aga tollele, kes tellingutel seisab, peaks küll natuke luulelisemalt kirjutama. Või on ehk äkki haige mees?“

„Mis haige ta on, seisab ju tellinguil, mitte karkudel!“ märkis Riina.

„Haiged on nad vist kõik“, ütles Helin. „Ja see on kõigile ühine haigus, mitte nakkus, aga siit saadud. Ja diagnoos on: laagris napakaks läinud.“

Kõik vastused said lõpuks viisakad, mitte liiga tagasihoidlikud ja ka mitte liiga südamlikud.

Riina oli aga vahepeal veel ühe pisikese kokkurullitud kirja avastanud. See oli kirjutatud millimeetripaberile.

„Lugupeetud eeslannad!

Kas Teie peres leidub kedagi, kes on lõpetanud Lenderi gümnaasiumi? Või on Teil kõrgemate sõjaväelaste tütreid? Kui on, siis palun väga nendega kirjavahetusse astuda.

Apollo“

„Sellele mehele pole vastust vajagi, ta ju palub meid kõrgemate sõjaväelaste tütardega kirjavahetusse astuda . . . See on jumal Apollo korraldus.“ nii oli Mari asjast aru saanud.

Ja Helin pistis millimeetripaberi ahju suust sisse.

★

Vorkuta naistelaagrisse ei toodud 1954. aasta jooksul ühtki värsket naisvangi. Oli teada, et mestelaagreis oli olukord sama. Kuuldus, et „Poliitiliste“ arreteerimine oli lakanud . . .

Teise Telliskivi saadeti Predshahtnaja naisi tööjõu täienduseks, tellisetehas vajas töölisi — ja paigale jäeti ainult raudtee ja toidubaaside brigaadid.

Telliskivist tuli väga halb teade: Ella oli jäänud vagunite vahele . . . Kui ta laagrihaiglasse kanti, olevat ta kõht kõva olnud kui laud. Aga laagris töötas vabanenud juudist arst, kirurg Loshkin, kelle küsitööst ainult head räägiti. Ta opereeris Ellat, avastas rebenenud maksa kahe haavaga, kolme ja kaheksa sentimeetri pikkused. Teised elundid olid terved. Kõhukoopasse valgunud vere laskis arst patsiendile endale kohe üle kanda. Veri oli puhas.

„Tüdrukul vedas“, oli Loshkin kinnitanud, „kui haavad oleksid pisutki kõrgemal olnud, siis me ei oleks ta elu päästa suutnud.“

(Järgneb)

ets ja kauged
d

s märts on varsti käes.
Kungla" ettevalmistused
ks sel päeval edenevad
suure töö tähe all. Päe-
evad tohutu kiirusega hu-
inemise poole.
elmises ajalehe kirjutises
kujutab kava üks osa-
rühmaliikmete ringreisi
koos ESTO-80-st osavõtu-
t me täna enam pikemalt
ee. Aga lubasime ju kir-
eisi osi sellest neljaosali-
st.
saanud „üle lombi" lõ-
minna. Mõned pidid ju
na karja pidama ja mar-
na. „Karjanali-marjanali"
ku nimi, milles näete kar-
te ja marjakorjajate puh-
Muidugi on varsti poisid
pahandust kui ka nalja
Varsti kuuleb mürglit
nees ja selleks korraks
l lõpp.
oli siiski noortel ka aega
a tantsu lüüa ja kõike
na, mis sellega kaasas
l sellisel õhtul tuli vana-
ma õnne otsima noorte
„Vanapiiga õnn" kirjel-
tsuõhtu kirevaid sündmu-

on veel üks põimik, mil-
s on „Kõrr, kõrr, kõrtsi-
Kalurid mängivad kõrtsis
üdrukud tulevad neid hur-
Siis aga jõuab pikalt me-
koju laevakapten, kes pal-
ruseid ja ostab kõigile
üüd alles läheb õige pidu
ahti.
vitav ja mitmekülgne ees-
mub laupäeval, 7. märtsil
College'i Minkler Auditoo-
750 Finch Ave. E. (Finch
ja Don Valley Parkway).

on väga innustatult ette
nud ja pühendavad palju
ast ajast selleks, et publi-
vitavat ja meeldejäävat
„Kungla" loodab ka see-
bliku sooja suhtumist ja
ulist osavõttu.

jm

ESTI SIHTKAPITAL
KANADAS
netused ja testamendi-
lused on tulumaksuvabad.
etaja soovid täidetakse.
Broadview Ave. Toronto.
Ont. M4K 2R6

väljapanekutega, kus oli
ivaid, rahvamustrilisi ese-
siniseid rukkililli.

lõpetanud Lenderi gümnaa-
Või on Teil kõrgemate sõ-
re tütreid? Kui on, siis pa-
ga nendega kirjavahetusse

Apollo"
ele mehele pole vastust va-
ju palub meid kõrgemate
laste tütardega kirjavahetus-
a . . . See on jumal Apollo
us." nii oli Mari asjast aru

elin pistis millimeetripaberi
ust sisse.

★

kuta naistelaagrisse ei too-
954. aasta jooksul ühtki
naisvangi. Oli teada, et
agreis oli olukord sama.
s, et „Poliitiliste" arreteeri-
li lakanud . . .
e Telliskivi saadeti Preds-
ja naisi tööjõu täienduseks,
ehas vajas töölisi — ja pai-
eti ainult raudtee ja toidu-
brigaadid.
iskivist tuli väga halb teade:
i jäänud vagunite vaheie . . .
laagrihaiglasse kanti, olevat
t kõva olnud kui laud. Aga
töötas vabanenud juudist
irurg Loshkin, kelle küsitööst
head räägiti. Ta opereeris
avastas rebenenud maksa ka-
vaga, kolme ja kaheksa sen-
ri pikkused. Teised elundid
erved. Kõhukoopasse valgu-
ere laskis arst patsiendile en-
tohe üle kanda. Veri oli pu-

idrukul vedas", oli Loshkin
nud, „kui haavad oleksid pi-
kõrgemal olnud, siis me ei
ta elu päästa suutnud."

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, Q.C.
RETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Uukkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
55 Queen St. East, Ste. 1403
Toronto, Ont. M5C 1R6
Tel. 364-6761

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

Ivask toimetas teose kreeka Nobeli laureaadist

Jaanuari lõpul ilmus Oklahoma ülikooli kirjastusel Ivar Ivaski toimetatud teos „Odysseus Elytis: Analogies of Light". Kreeka luuletaja Elytis, kellele määrati 1979. a. Nobeli kirjandusauhind, on kuulsusele jõudnult äratanud laiemat huvi ka Põhja-Ameerikas. I. Ivaski toimetatud koguteoses on valik kriitilisi kommentaare ja Elytise oma kirjutusi. Antoloogia algab intervjuuga Elytisega, mille juures on neli luuletust, essee ning siis tänapäeva tuntud kirjandusteadlasilt üle kümne artikli.

Kirjastuse katoloogis tutvustatakse toimetajat Ivar Ivaskit, kui hästi tuntud eesti poeeti ja moodsate keelte professorit Oklahoma ülikoolis ning „World Literature Today" toimetajat.

RATAS OPTIK

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 465-6251

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID PRILLIDE RETSEPTE

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

VABA EESTLANE

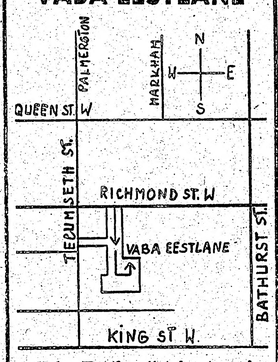

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7075

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul ... $3.50
esiküljel ... $4.—
tagaküljel ... $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:
1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. Mrs Leida Marley
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

PIDAGE MEELES ONTARIO MAKSUSOODUSTUSI TULUMAKSULEHTEDE TÄITMISEL.

TEHKE KINDLAKS KUIDAS TE KVALIFITSEERUTE:

Kui te olete alla 65 eluaasta Ontario elanik, siis võite kvalifitseeruda ühele või rohkemale Ontario kolmest maksusoodustusest isegi siis kui teil ei ole maksualust sissetulekut.

Soodustuste taotlemiseks tuleb teil täita lillavärviline Ontario Tax Credit formular ja saata see posti teel ära koos oma föderaalse tulumaksulehega.

Pidage meeles: Täitke see ja postitage — Ontario maksusoodustused on rakendatud teie huvides.

Kinnisvara maksusoodustus

Kinnisvara maksusoodustus (Property Tax Credit) vähendab teie maksukoormat omavalitsuse ja koolimaksude osas. See baseerub teie kinnisvaramaksule või üürile ja maksualusele sissetulekule.

Müügimaksu soodustus

Sales Tax Credit annab tagasi ühe osa rahast, mis on maksetud provintsi jaekaubanduse müügimaksu raamides. See baseerub isiklikel mahaarvestustel ja maksualusel sissetulekul. Kinnisvara ja müügimaksu soodustused annavad võimaluse maksimaalselt 500 dollarilise summa taotlemiseks.

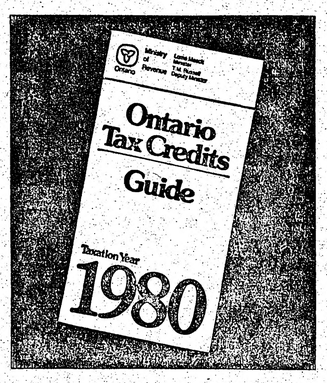

Poliitilise panuse maksusoodustus

Seda soodustust võivad taotleda Ontario elanikud, kes on toetanud registreeritud Ontario poliitilist parteid, valimispiirkonna ühingut või kandidaati Ontario provintsi valimiste ajal.

Nõudmise selleks soodustuseks võib esitada siis kui provintsile maksetav teie maksusumma on suurem kui kinnisvara ja müügimaksu soodustused.

Maksimaalne taotletav Political Contribution Tax Credit on 500 dollarit.

Tähelepanu, pensionärid!

1980. aastal rakendatud Ontario maksutoetused (Ontario Tax Grants) asendavad Ontario kinnisvara ja müügimaksu soodustused (Property and Sales Tax Credits isikutele, kes 1980. a. 31. detsembril olid 65-aastased või vanemad. Kui te täidate föderaalset tulumaksulehte, siis ei tule teil täita Ontario Tax Credit formulari, väljaarvatud juhus kui te taotlete Political Contribution Tax Credit'i.

Põetuskodude elanikud

Põetuskodude ja teiste samalaadsete institutsioonide elanikud ei saa taotleda tavaliselt Property Tax Credit'i ja Property Tax Grant'i.

Üksikasjalise informatsiooni ja Ontario Tax Credit Guide'i saamiseks telefoneerige Ministry of Revenue tasuta informatsiooni keskusesse:

- Metro-Torontos — 965-8470
- Area koodi 807 piirkonnas küsige operaatorilt Zenith 8-2000
- Kõigis teistes piirkondades võtke number 1-800-268-7121

Ontario valitsus tegutseb inimeste abistamiseks.

Ministry of Revenue
Ontario
Lorne Maeck, Minister
William Davis, Premier

Kihnu kunstnik Jaan Oad

Kui Van Gogh'i näituse külastamine oli allakirjutanule aasta suurimaks kunstielamuseks, siis tutvunemine 90-aastase Kihnu mehe Jaan Oadiga ja tema loominguga tekitas võrreldava kogemuse. MÜ poolt 11. veebr. korraldatud 50 maalist koosnev üheõhtune väljapanek Tartu College'is oli toonud kokku hulga lumetormi trotsivaid kunstisõpru, kes ei lahkunud pettunult, sest J. Oadi seletused tema loomingu ainestikust olid sama värvi- ja detailirikkad nagu ta maalid.

Tema elukäiku on „Vaba Eestlases" juba varem kirjeldatud, nii asume tema loomingut vaatlema. Nähtu põhjal võib merimees-kunstniku J. Oadi loomingut jagada kahte gruppi. Esiteks meremaalid, domineerimas meri taeva ja laevadega. See on miljöö ja ainestik, mida Oad tunneb põhjalikult, olles elukutselt merimees ning kasutades oma vaba aega laeval maalimiseks. Resultaadiks on detailis ning nüansis kompetentne rõõmsameelne, kuid varjundita koloriidis realist. Kogu oma loomingus hoidub Oad otsevalgusest, mis oma varjude kontrasti läbi võiks lisada ainult dekoratiivsust. Selle asemel kasutab ta oma head koloriidinüansi tunnet suurema kunstilise eduga.

Naivismi leiame meremaalides ainult figuuride kujunduses, mis aga elava taeva atmosfääri ning mere ja laevade korrektse kirjelduse läbi kaob tähtsusetuks.

Kui kommenteerija näen J. Oadi töid respektiga, kus igal maalil on erinev meeleolu nii merel kui taeval, siis kinnitab ta suure veendumusega: „Oh jah, nad muutuvad — igal tunnil on erinevad!" Ja kui sellele lisada tema teine kommentaar: „Ma ei ole ühtegi pilti teinud selleks, et seda müüa." Siis konstateerime, et Oad ei olegi tavaline sadamas rahateeniv laevade maalija, vaid ta kirjeldab innukalt reaalsetena merel kogetud iluelamusi.

Oadi, kes on iseõppinud, maalimistalendi realistlikku põhiolemust kinnitab ta eneseporteree, mis on anatoomia, koloriidi ja ilme korrektne maaling, juba vanas põlves võetud lühiajalisel kunstikursusel, mis on ka ainuke Oadi teadlik kunstiharidus.

Teine osa Oadi loomingust on ligi paarkümmend aastat tagasi alustatud seeria maale'kirjeldamas sündmusi kodusaare Kihnu elust, nagu ta neid mäletab noorusest ja iseseisvuse ajast. Nendes kujutab ta sündmusi rahva elus, igapäevasest töödest, draamadest, rõõmudest ja pidudest. Nendes kompositsioonides leiame palju naivismi, mis siiski ei ole mitte intellekuaalne, vaid tehniline, tulenedes treeningu ning vaatluse kogemuse puudusest figuuride anatoomia, ahitektuurse struktuuri ja maa maastiku perspektiivi kirjeldamisel.

Need on rõõmsavärvilised, ausad ja detailitäpsed illlustratsioonid, milledel on kunstiline kvaliteet Oadi isikupärase väljenduse läbi. Kuigi kompositsioon on eelkõige rakendatud illustratsiooni'iselt lugu jutustama, on selle pinda täitvas osade harmoonilises rütmis peidetud isikupärane vormide ornamentaalsus, mis koos pehme koloriidi meloodiaga annab meeldiva visuaalse kogemuse. Ta manab silmade ette kergest huumorist värvitud mälestuspilte nagu näiteks „Interiöör Riia sadamakõrtsis", kus grupp hallist lambavillast kuubedes keeleoskamatuid Kihnu meremehi on „tuult tegemas" ning lipsuga ja mustas saterkuues kelner kannab „härradele" ette, mida sõrmemärkidega tellitakse.

Kauge kajana tekivad silmade ette teisest ajastust pärinevad, kuid samast rahvaelu kirjeldamise rõõmust kantud Peter Brueghel (16. sajandi Hollandis) kompositsioonid. Brueghel maalis moraliseerides elavalt rahvast ja rahva elu tema ümber. Oad aga lükib kokku mälestuste värvilisi kujusid, lamades selili kinnisilmi, kujundades nägemusis kompositsiooni, mida siis lõuendile kannab ilma eelvisanditeta. Sirge rühiga ja terase vaimuga Kihnu meister ütleb, et temal ei ole veel olnud elus igav ega aega ülearu, vaid uued kompositsioonid on tulemas ning ta ise ütleb: „Igas maalis õpib ikka midagi uut."

ABEL LEE

Pensionäride E. V. aastapäev

Toronto Eesti Maja suurde saali kogunes möödunud neljapäeval suurel arvul pensionäre ja nende külalisi, et tähistada ühiselt Eesti Vabariigi aastapäeva koosviibimisega.

Ava- ja tervitussõnad ütles Eesti Pensionäride Klubi esinaine F. Terts. Päevakohase sõnavõtuga esines Toronto Vana Andrese koguduse õpetaja Andres Taul, kes mainis, et meie põgenesime Eestist punase laviini tulekul tühjade kätega, et oma elu päästa.

Kuid me tõime kaasa palju vaimseid varasid ja oma usu, mis on aidanud meid siin välismaailmas oma elu üles ehitada.

Pensionäride Klubi koor laulis kõne lõpuks E. Tobrelutsu juhatusel J. Aaviku „Hoia, Juma, Eestit."

Kavalises osas esitas koor veel kolm laulu, milledest Ernst Saaki „Helisev lein" oli esiettekandes. Laulu autor võttis isiklikult koosviibimisest osa ja sai suure aplausi osaliseks.

Pärast kohvi ja rikkaliku kohvikõrvase nautimist esitas solist Elna Libe Ermo Kulmari klaverisaatel kolm laulu — E. Tobrelutsu „Lahkumine isatalust", J. Mandre „Samblane katus" ja E. Saaki „Helisev lein". Lisapalaks oli P. Tammeveski „Väikene laululind.."

Publiku hulgas viibivale kolmele viisimeistrile avaldati aplausiga tänu ja tunnustust.

Koosviibimise kavaline osa lõppes ühislauluga „Kaunistagem eesti kojad". Klubi esinaine F. Terts tänas kõiki õhtu korraldajaid ja sellele kaasaaitajaid ning tegi teatavaks, et 5. märtsil toimub klubi võimlemisringi ja laulukoori ühine õhtupoolik kohvilauas ning klubi järgmine koosviibimine on ette nähtud 19. märtsil kell 2.30 p.l. Toronto Eesti Majas.

Rootsis asutas Elisaveta Järve oma sõjas kadunuks jäänud poja mälestuseks Huko Järve Mälestusfondi, makstes esialgselt selle kapitaliks sisse 100.000 krooni. Fondi juhatusse kuuluvad Elisaveta Järve, Martin Juhkam ja Heinrich Mark. Fond on Eesti Komitee allorgan.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 26. veebruaril 1981 — Thursday, February 26, 1981

Sümfooniaorkestri „kingitus" eestlastele

Möödunud nädalalõpul toimusid East York Sümfoonia Orkestri kaks kontserti. Üks Toronto idaosas asuvas kooliaulas ja teine lääneosas asuvas ainsas Toronto bütsantsi stiilis kiriku. Mõlemas oli üsnagi märgatavalt kuulajaid, ka eestlasi, kuid ruumi jätkus veel paljudele.

See kontsert oli mitmeti seotud eestlastega ja võiks öelda, et oli nagu „kingitus" Eesti Vabariigi 63. aastapäevaks eestlastest kuulajaile pealkirja all „An Estonian Evening with dr. Roman Toi" (Eesti õhtu dr. Roman Toiga). Aga sel oli ka muid kokkupuutepindu: orkestris mängis kaks eesti viiuldajat Reet Hindrekson ja Ene Lomp, orkestrit juhatav Clifford Poole on Toronto tuntud muusikapedagoog, kes on eesti noortele pianistidele olnud juhendajaks.

Kuid rohkem kui need kokkupuuted esitati kontserdil esmakordselt Roman Toi uus, möödunud aasta lõpul valminud „Avamäng" ja teisena kantaat koorile ja orkestrile „Sina suudad". Kooriks oli Toronto eestlaste „Estonia" koor koos Noortekoor Lootuse lauljatega. Koorisolistideks aga Avo Kittask ja Andres Raudsepp. Kui esimest, tööd dirigeeris C. Poole, siis teist R. Toi ise. Näitamaks koori helisevust ja suurepärast tõlgitsusvõimet laulis koor a capella veel K. Türnpu imeõrna „Noktürni".

R. Toi helitööde kõrval mängis orkester Beethoveni, Bachi, Mascagni, J. Straussi jt. ja Rossini helitöid.

East York Sümfoonia orkester on väiksema koosseisuga ja esinenud varem eestlastele seoses R. Toi kantaadi ettekandmisega möödunud laulupeo puhul korraldatud sümfooniakontserdil. „Estonia" kooris oli lauljaid Noortekoor Lootusest, mistõttu küllaltki arvukas koor oli otse imetletavalt diktsioonipuhas ja harmooniliselt helisev. Eriti võimas aga oli Toi kantaat „Sina suudad", olles väga kohane Eesti Vabariigi aastapäeva kreedoliku sisuga.

Mütoloogia sümpoosioni sisu

Eesti Kirjanduse Sõprade (EKS) poolt koostöös Columbia ülikooliga korraldatav soome-ugri mütoloogia sümpoosioni sisu on selgunud. Esimene mütoloogia sümpoosion hõlmab soome-ugri rahvaid ja nende uskumisi. Rea tuntud prominentsete teadlaste kõrval näidatakse rida etnograafilisi filme. Sümpoosion toimub kolmel päeval, alates reede 20. märtsiga ja lõpetatakse pühapäeval.

Reedel, 20. märtsil esitatakse õhtul (kell 7.30 Toronto Ülikooli Medical Science Building ruumes filmid „Linnute tuuled" ja „Veelinnu rahvas". Mõlemad Lennart Meri filmid on Soomes Helsingi ülikooli poolt ingliskeelseiks ümbertöödeldud ja annavad soome-ugri rahvaste muistseist traditsioonidest ja kultuurist ülevaatliku pildi.

Laupäeval, 21. märtsil on loengute päev Hart House'is, kus esinevad Indiana ülikooli slaavi keelte ja kirjanduse ning uural-altai uurimuste professor F. Oinas, Helsingi ülikooli antropoloogia professor ja Soome Filmiarhiivi juhataja dr. Olli Alho, Londoni (Inglismaa) ülikooli slaavi ja Ida-Euroopa uurimuste juhataja dr. Michael Branch, York ülikooli humanitaarteaduste professor Peter Such ja Kuningliku Konservatooriumi kompositsiooni ja dirigeerimise õppejõud dr. R. Toi.

Pühapäeval, 22. märtsil demonstreeritakse Tartu College'is üht maailma vanimat etnograafilist filmi, soomlaste „Travelling in the Arctic" (Reisimine arktikas), mis tehtud 1917. a. kuulsa soome arheoloogi, ajaloolase ja maadeuurija Sakari Pälsi poolt. See kirjeldab chukchite elu Kamchatka poolsaarel. Teine film on Kustaa Vilkuna, Eino Mäkise ja Karl Nickuli tehtud ja kirjeldab soome laplaste elu Suoninkyläs, mis pärast filmimist sõja tulles täielikult hävitati.

Nende väga üldjoonteliste visete ja nimetuste all on väga sisurohke ja laiaulatuslik ülevaade soome-ugri rahva mõistmiseks ja tundmiseks.

Eesti Vabariigi 63. sünnipäeva tähistamise juures oli üheks toredaks „kingituseks" Toronto eestlastele East York Sümfoonia kaks kontserti, kus klassikute kõrval tuli esiettekandele Roman Toi „Overture" ja helilooja enese juhatusel „Kantaat koorile ja orkestrile", kus laulis „Estonia" koor. Pildil R. Toi juhataja tegevuses.

Foto: Vaba Eestlane

Ontario inimõiguste kaitsel

Peaminister Davis etniliste gruppide juhtide ja toimetajate keskel

Ontario peaminister William Davis ja tööminister dr. Robert G. Elgie esinesid möödunud laupäeval Torontos Seaway Toweris toimunud pressikonverentsil ja vastuvõtul etniliste gruppide juhtivatele isikutele ja etniliste ajalehtede toimetajatele. Pressikonverentsi juhtis Ontario Mitmekultuuri Nõuandva Kogu esimees Yuri Shymko, kes on eelolevatel provintsivalimistel konservatiivide partei kandidaadiks High Park-Swansea valimispiirkonnas.

Peaminister William Davis kriipsutas eriti alla, et Ontario on kujunenud paljudele rahvusgruppidele koduks ning siin on arenenud mitmepalgeline kultuuriline tegevus.

Praegune konservatiivide valitsus on selle uue olukorraga tõsiselt arvestanud, kuna Ontarios on rakendatud juba üle kümne aasta tagasi Inimõiguste Kood, mida kavatsetakse käesoleval aastal seadusandlikus korras täiendada.

Edasi tõstis peaminister Davis esile juba käiku rakendatud keelepärandi säilitamise programmi. Kõneleja toonitas, et see programm on erakordse tähtsusega mitmekultuuri poliitika rakendamisel. Peaminister puudutas ka Kanada põhiseaduse äratoomise küsimust ning ütles,

et ta pooldab föderaalvalitsuse ettepanekut põhiseaduse repatrieerimiseks ja inimõiguste resolutsiooni lisamist põhiseaduse juurde.

Ta tõstis esile ka valitsuse nõuandjat mitmekultuurilistes küsimustes Yuri Shymkot, kes aitas välja töötada mitmekultuuri küsimust käsitavaid deklaratiivseid seisukohti põhiseaduse resolutsioonis.

Tööminister dr. Robert G. Elgie käsitas ja selgitas mitmesuguseid tööprotsessi puutuvaid küsimusi nagu läbirääkimisi ja kokkuleppeid ametiühingutega, streike, tervishoiu- ja julgeolekuküsimusi töökohtadel ja inimõiguste küsimusi.

Peaminister William Davis

Kõnedele järgnesid läbirääkimised.

High Park-Swansea valimispiirkonnas kandideeriv konservatiiv Yuri Shymko on ukraina päritoluga poliitik, kes varem tegutses keskkooliõpetajana. Ta valdab peale inglise ja ukraina keelte vabalt poola, itaalia, saksa ja prantsuse keeli.

Ukraina ühiskonnas on ta paljude aastate jooksul aktiivselt tegutsenud ja on olnud Ukraina Maailmanõukogu peasekretär. Poliitikuna esindas ta lühikest aega 1978 ja 1979. aastatel föderaalparlamendis Parkdale valimispiirkonda.

Kolonel Hans Kalm surnud

Eesti Vabadussõjas olulist osa etendanud väeülem kolonel (eversti) Hans Kalm suri Soomes, Jyväskyläs 1. veebruaril. Ta on sündinud 21. aprillil 1889 Kõo vallas, Viljandimaal, õppis soome põllutöökoolides, I maailmasõja ajal olles Oranienbaumi sõjakoolis ja teenis vene armees, kus ta ülendati kapteniks. Soome Vabadussõja alul siirdus jälle Soome sõjaväkke, kus ta organiseris 1918. a. veebruaris vabatahtlikest „Kalmi pataljoni". Eesti Vabadussõja puhkemisel organiseeris Kalm detsembris 1918. a. Soomes vabatahtlike „Põhja Poegade" (Pohjolan Pojat) nimelise väeüksuse, millega jaanuarikuust 1919 osa võttis Eesti vägede võitlusist venelaste vastu. „Põhja Pojad" oli kahepataljoniline jalaväerügement koos kolmepatareilise suurtükiväegrupiga (8 kerget ja 2 rasket toru). Väeosa saabus Eestisse 1919. a. jaanuaris pataljonide kaupa ja võttis pärast formeerimise lõppemist osa Valga vallutamisest ja kaitsmisest, Marienburgi retkest sama kuu teisel poolel ja kaitselahinguist Vastseliina-Misso rajoonis. Oma sõjategevusest Soomes ja Eestis on Kalm kirjeldanud kahes soomekeelses teoses. Koloneli auastme sai Eestis 1919. aastal.

Hiljem on Kalm elanud Soomes, saavutas Ameerika Ühendriikides arsiteaduse doktori kraadi ja teise kraadi kirurgia alal Mehhikos. 1930-ndail aastail elas ta kord Pärsias. Hiljem oli ta jälle Soomes, kus elas pensionärina.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

Riigipöörde katse Hispaanias

Sõjaväelased üritasid demokraatliku riigikorra kukutamist

MADRIID — Hispaanias toimus esmaspäeval ja teisipäeval lühike sõjaväe võimuhaaramise katse, mis varises aga peatselt kokku kuna mässukatsel oli vähe toetajaid. Kuningas Juan Carlos jäi truuks demokraatlikule riigikorrale ning sõjavägi andis talle oma täieliku toetuse, mille tagajärjel väikese sõjaväelaste grupi riigipöörde katse kiirelt veretult likvideerus.

Mässukatse juhiks oli kol.ltn. Antonio Tejero Molina, kelle käsutuses olevad miilitsaüksused võtsid üle parlamendihoone ja vangistasid parlamendiliikmed.

Mässuliikumisel oli esialgu poolehoidu Valecnia sõjaväelises piirkonnas, kus parempoolsete vaadetega kindral Jaime Milans del Bosch kuulutas Antonio Tejero Molina toetamiseks välja kaitseseisukorra.

Pärast seda kui kuningas televisioonis esitatud kõnes kinnitas, et ta jääb truuks demokraatlikule riigikorrale ja apelleeris sõjaväe poole toetuse saamiseks, kinnitas kindral Bosch, et ta jääb lojaalseks kuningale ja ta tühistas kaitseseisukorra. Oma lojaalsust kuningale kinnitasid ka teiste sõjaväepiirkondade ülemad.

Mässukatse lõppes 18 tundi pärast parlamendihoone ülevõtmist.

Parlamendi liikmed vabastati ning kol.ltn. Antonio Tejero ja teised mässu juhid, kes taotlesid Hispaanias sõjaväelise diktatuuri kehtestamist, vangistati.

Kogusummas arreteeriti 17 isikut. Valencia sõjalise piirkonna ülem kindral Bosch, kes on tuntud suure Franco austajana, vallandati.

Kust saavad punased relvi

Ühendriikide välisministeerium avaldas dokumentide kogu

Ühendriikide välisministeerium on avaldanud terve rea dokumente, mis kinnitavad, et Kuuba, N. Liit ja teised kommunistlikud riigid toetavad relvasaadetistega Salvadori marksistlikke partisane. Dokumendid ja muud materjalid on kogutud ligemale tolli paksusesse raamatusse, mis kinnitab, et kommunistid sekkuvad aktiivselt Kesk-Ameerikas asuva väikeriigi Salvadori sisemisetesse asjadesse.

Marksistide juhid eitavad relvade saamist Kuubalt ja N. Liidult, väites, et nad on ostnud oma relvad ja laskemoona mustalt turult. Ühendriikide välisministeeriumi dokumendid, tabatud marksistide tunnistused

ja muud materjalid kõnelevad aga selget keelt ja kinnitavad, et Salvadori punaste partisanide juhtidel on juba ammu tihedad sidemed kommunistlikkude riikidega sealt abi ja relvade saamiseks.

Ühendriikide võimud deklareerivad, et nad võtavad Kuuba vastu tarvitusele erakorralised abinõud kui relvasaadetised Kuuba kaudu Salvadori jatkuvad.

Ottawas oli suureks üllatusesks Kanada endise konservatiivide valitsuse välisministri Flora MacDonaldi sõnavõtt, mille kohaselt Kanadal ei tuleks järgneda Salvadori probleemide lahendamisel Ühendriikide poliitikale vaid ajada iseseisvat poliitikat.

Flora MacDonaldi arvates ei peaks Kanada aktsepteerima Ühendriikide väidet, et Salvadoris valitsuse vastu võitlevad mässajad on „kommunistid".

Endine välisminister mainis, et ta on kohanud mõningaid nendest mässajatest ning need ei tundu sugugi olevat radikaalid.

Nõukogude naissportlased — vargad

Kaks nõukogude väravapalli naiskonna liiget varastasid võistlusreisil Saksamaal kuuest ärist Bad Kreuznachis riietusesemeid ja tualett-artikleid.

Pärast teolt tabamist pakkusid sportlased äriteenijatele kaaviari. Kui seda vastu ei võetud, põgenesid naised, jättes maha taskud, milledes oli teistest äridest varastatud dzhiine, tennissokke ja tualett-artikleid. (E. Rada)

Sündmuste kalender

- **Esmaspäeval, 2. märtsil kell 7.30 õ. Eesti Majas Finnair'i Soome õhtu.**
- **Neljapäeval, 5. märtsil kell 2.30 p.l. Eesti Majas Toronto Eesti Pensionäride Klubi Laulukoori ja Tervisvõimlemise Ringi pärastlõuna kohvilaud eeskavaga.**
- **Laupäeval, 7. märtsil kell 7 õ. Seneca College'is Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühma „Kungla" lavastus „Kodumetsad ja kauged rannad".**
- **Pühapäeval, 8. märtsil kell 4 p.l. Toronto Ülikooli Convocation Hall'is Kaljo Raidi helitööde vaimulik kontsert helilooja 60. sünnipäeva tähistamiseks.**
- **Pühapäeval, 15. märtsil kell 2 p. Tartu College'is virulaste kokkutulek.**

Esmasp., 2. märtsil kell 7.30—10 õ.
SOOME ÕHTU Eesti Majas
Filmid Soomest, auhinnad (Door Prizes), kohv, kohvisaiad, võileivad, joogid, täiskasvanuile ja lastele.
Sissepääs tasuta. Tulge kõik! FINNAIR kutsub!

- Mis on teie maja väärtus?
- Helistage meile! Meie anname teile tänase turuhinna.
- Meie müüme MLS kaudu või eksklusiivselt.

HEINO PÄRNSALU
Real Estate Broker
469-5118
LINDEN
REAL ESTATE LTD., Realtor
1014 Queen St. E. (sissekäik 8 Boston Ave.) Toronto, Ont. M2M 2T9
— 21 a. kogemusi kinnisvarade vahendamisel —

„Vaba Eestlane" — vabade eestlaste ajaleht!

Kõik kasukad VÄLJAMÜÜGIL kuni 50% hinnaalandust
Riidest mantlid
- villased
- kaameli-karvadest
- mohäär jm.

½ hinnaga
Kõik karusnahk-mütsid 50% hinnaalandust
FURS by FINN
191 Eglinton Ave. E., Toronto, Ont. M4P 1K1
Telefon 488-1701